

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Διπλωματική εργασία

**Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ – ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ
ΤΟΜΕΑ (ΣΔΙΤ) ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

του

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΡ. ΓΕΡΜΑΝΙΔΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑΣ: ΘΕΟΛΟΓΟΣ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ, ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος στη
Διοίκηση Επιχειρήσεων

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2022

Στη μνήμη του Πατέρα μου Χρήστου Γερμανίδη

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων για στελέχη επιχειρήσεων, του τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, υπό την επίβλεψη του κυρίου Παντελίδη Θεολόγου, Αναπληρωτή καθηγητή του τμήματος.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον κύριο Παντελίδη για την ευκαιρία που μου έδωσε να ασχοληθώ με ένα τόσο ενδιαφέρον αντικείμενο που ανταποκρίνεται απολύτως στα επιστημονικά και επαγγελματικά μου ενδιαφέροντα.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου που πίστεψε σε εμένα και με ενθάρρυνε κατά τη διάρκεια των σπουδών μου, προσφέροντας μου ηθική στήριξη.

Περίληψη

Η υλοποίηση συμβάσεων έργων ή παροχής υπηρεσιών μέσω συμπράξεων δημόσιου – ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) έχει εφαρμοστεί τα τελευταία έτη με επιτυχία στον Ελλαδικό χώρο. Οι συμβάσεις ΣΔΙΤ προσφέρουν **σημαντικά οφέλη** όπως ομαλή, ποιοτική και έγκαιρη διεκπεραίωση του έργου αποφεύγοντας παράλληλα τις χρονικές καθυστερήσεις και τις υπερβάσεις του προϋπολογισμού.

Στις ΣΔΙΤ συμμετέχουν το Ελληνικό δημόσιο, οι ΟΤΑ, τα ΝΠΔΔ και εταιρίες που το μετοχικό κεφάλαιό τους ανήκει σε δημόσιους φορείς και οι ιδιωτικοί φορείς. **Η συνεργασία ιδιωτικού και δημοσίου φορέα αποδεικνύεται ότι είναι ιδιαίτερα αποδοτική**, διότι εξασφαλίζεται η χρηματοδότηση κυρίως από τον ιδιωτικό εταίρο, κατανέμονται οι κίνδυνοι και ένα σημαντικό μερίδιο αναλαμβάνει ο ιδιωτικός φορέας (κυρίως τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους) και παράλληλα αξιοποιούνται τα πλεονεκτήματα του ιδιώτη όπως η τεχνογνωσία, η καινοτομία, η εμπειρία, κ.λπ.

Σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο των ΣΔΙΤ, η ανάδειξη αναδόχου στις ΣΔΙΤ δύναται να πραγματοποιηθούν μέσω ανοικτής ή κλειστής διαδικασίας, ανταγωνιστικού διαλόγου ή διαδικασία με διαπραγμάτευση με κριτήρια αξιολόγησης κυρίως τη διαθεσιμότητα και την απόδοση των υπηρεσιών. Η πληρωμή του αναδόχου πραγματοποιείται είτε μέσω τελών από τους χρήστες του έργου είτε ως πληρωμές διαθεσιμότητας.

Η μελέτη περίπτωσης ΣΔΙΤ που αναλύθηκε, αφορά την **μελέτη, κατασκευή, χρηματοδότηση, λειτουργία και συντήρηση του Φράγματος Χαβρία Χαλκιδικής**, του υδραγωγείου, και των εγκαταστάσεων επεξεργασίας νερού. Το εν λόγω έργο βρίσκεται στην τελική φάση ανάδειξης αναδόχου με την διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου για την παραγωγή πόσιμου νερού ανθρώπινης κατανάλωσης.

Λέξεις κλειδιά: ΣΔΙΤ, Συμπράξεις Δημοσίου – Ιδιωτικού Τομέα, Φράγμα Χαβρία, Νομοθετικό Πλαίσιο ΣΔΙΤ

Abstract

The implementation of project contracts or services through public-private partnerships (PPP) has been successfully implemented in Greece in recent years. PPP contracts offer important features such as smooth, quality and timely completion of the project while avoiding time delays and budget overruns.

PPPs involve the Greek government, Local Authorities, Public Entities and companies whose share capital belongs to public sector. The cooperation between a private and a public entity proves to be particularly efficient, because financing is mainly provided by the private partner, the risks are distributed and a significant share is assumed by the private entity (mainly the financial risks). At the same time are adopted the advantages of the private entity such as know-how, innovation, experience, etc.

According to the legislative framework of PPPs, the selection of candidates for PPPs can be carried out through an open or closed process, a competitive dialogue or a negotiated process. The evaluation criteria mainly are the availability and the performance of services. The contractor is paid either through fees from project users or with availability payments.

The PPP case study analyzed concerns the design, construction, financing, operation and maintenance of the Halkidiki Havria Dam, the aqueduct, and the water treatment facilities for the production of drinking water for human consumption. The project is in the final phase of contractor selection through the competitive dialogue process.

Keywords: PPP, Public-Private Partnerships, Havria Dam, PPP Legislative Framework.

Πίνακας Περιεχομένων

Ευχαριστίες.....	ii
Περίληψη.....	iii
Abstract.....	iv
Πίνακας Περιεχομένων	v
Πίνακας Περιεχομένων Σχημάτων	vii
Πίνακας Περιεχομένων Πινάκων	viii
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια	ix
Σκοπός Διπλωματικής Εργασίας	1
Διάρθρωση Διπλωματικής Εργασίας.....	2
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή.....	3
1.1 Εννοιολογικός Προσδιορισμός ΣΔΙΤ	3
1.2 Φορείς που Συμμετέχουν σε ΣΔΙΤ.....	4
Κεφάλαιο 2: Διαδικασία Υλοποίησης Συμβάσεων ΣΔΙΤ	6
2.1 Στόχοι της Εργασίας	6
2.2 Βασικά Χαρακτηριστικά ΣΔΙΤ	7
2.3 Υλοποίηση ΣΔΙΤ στον Ελλαδικό Χώρο	10
2.4 Επιλογή Ιδιωτικού Φορέα.....	14
2.5 Ανάθεση Σύμβασης ΣΔΙΤ.....	17
2.6 Εξέλιξη Έργων ΣΔΙΤ στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό.....	19
Κεφάλαιο 3: Νομοθετικό Πλαίσιο ΣΔΙΤ.....	23
3.1 Βασικά Χαρακτηριστικά ΣΔΙΤ Βάσει του Νόμου 3389/2005	23
3.2 Κατηγορίες ΣΔΙΤ	25
3.3 Τύποι Συμβάσεων ΣΔΙΤ	28
3.4 Σύγκριση ΣΔΙΤ – Συμβάσεων Παραχώρησης.....	31
3.5 Διατησία.....	32
3.6 Εκσυγχρονισμός Νομοθετικού Πλαισίου για τις Δημόσιες Συμβάσεις	33
3.7 Συνολικό Νομοθετικό Πλαίσιο ΣΔΙΤ	34

Κεφάλαιο 4: Κρίσιμοι Παράμετροι Υλοποίησης ΣΔΙΤ	36
4.1 Πλεονεκτήματα - Μειονεκτήματα ΣΔΙΤ	36
4.2 Χρηματοδότηση Συμβάσεων ΣΔΙΤ	41
4.3 Διαχείριση Κινδύνων	45
Κεφάλαιο 5: Μελέτη Περίπτωσης «Φράγμα Χαβρία»	55
5.1 Αντικείμενο Σύμβασης Σύμπραξης	55
5.2 Διαδικασία Ένταξης - Δημοπράτησης Έργου	59
5.3 Ανάθεση της Σύμβασης στον Ανάδοχο	61
5.4 Απόδοση και Κίνδυνοι Έργου – Απομειώσεις Πληρωμών Διαθεσιμότητας	62
5.5 Ολοκλήρωση Έργου – Επιστροφή στο Δημόσιο.....	64
Κεφάλαιο 6: Συμπεράσματα - Προτάσεις	65
6.1 Συμπεράσματα	65
6.2 Προτάσεις	69
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	71

Πίνακας Περιεχομένων Σχημάτων

Σχήμα 1: Συμβατικές σχέσεις συμβαλλόμενων μερών σε ένα έργο ΣΔΙΤ (Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, ΕΓΣΔΙΤ, Εγχειρίδιο για την υλοποίηση έργων και υπηρεσιών μέσω ΣΔΙΤ, 2006)	5
Σχήμα 2: Διαφορές στις Διαδικασίες Δημοπράτησης Παραδοσιακές Συμβάσεις – ΣΔΙΤ (Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, ΕΓΣΔΙΤ, εγχειρίδιο για την υλοποίηση έργων και υπηρεσιών μέσω ΣΔΙΤ, 2006)	8
Σχήμα 3: Βασικά χαρακτηριστικά συμπράξεων Δημοσίου – Ιδιωτικού τομέα (Πηγή: ΕΓΣΔΙΤ http://www.sdit.mnec.gr , 2022)	9
Σχήμα 4: Διαδικασία Έγκρισης μίας Πρότασης ΣΔΙΤ (Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, ΕΓΣΔΙΤ, εγχειρίδιο για την υλοποίηση έργων και υπηρεσιών μέσω ΣΔΙΤ, 2006)	13
Σχήμα 5: Συνολική Αξία και Πλήθος Έργων στον Ελλαδικό Χώρο (Πηγή: EPEC Data https://data.eib.org , 2022)	14
Σχήμα 6: Κατανομή Έργων ΣΔΙΤ ανά Τομέα Υποδομών και Υπηρεσιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση – Χρονική Περίοδος 1990-2021 (Πηγή: EPEC Data https://data.eib.org , 2022)	20
Σχήμα 7: Κατανομή Έργων ΣΔΙΤ ανά Τομέα Υποδομών και Υπηρεσιών στον Ελλαδικό Χώρο – Χρονική Περίοδος 1990-2021 (Πηγή: EPEC Data https://data.eib.org , 2022)	21
Σχήμα 8: Δραστηριότητα ΣΔΙΤ Παγκοσμίως για το Χρονικό Διάστημα 1990-2016 (Πηγή: Yurdakul et al, 2021)	22
Σχήμα 9: Λειτουργία Ανώνυμης Εταιρίας Ειδικού Σκοπού (Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, ΕΓΣΔΙΤ, εγχειρίδιο για την υλοποίηση έργων και υπηρεσιών μέσω ΣΔΙΤ, 2006)	26
Σχήμα 10: Λειτουργία Ανταποδοτικών Έργων ΣΔΙΤ (Πηγή: Αγγέλη, 2014)	27
Σχήμα 11: Λειτουργία Μη Ανταποδοτικών Έργων ΣΔΙΤ (Πηγή: Αγγέλη, 2014)	28
Σχήμα 12: Πηγές Χρηματοδότησης Συμβάσεων ΣΔΙΤ (Πηγή: Τεμπέλη 2018)	45
Σχήμα 13: Διαφορές στην Κατανομή των Κινδύνων στα Έργα ΣΔΙΤ (Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, ΕΓΣΔΙΤ, εγχειρίδιο για την υλοποίηση έργων και υπηρεσιών μέσω ΣΔΙΤ, 2006)	48
Σχήμα 14: Βαθμός Κινδύνου Δημοσίου – Ιδιωτικού Τομέα (Πηγή: Chege L. 2001)	49

Πίνακας Περιεχομένων Πινάκων

Πίνακας 1: Τομείς Δραστηριότητας που Υλοποιούνται Έργα ΣΔΙΤ (Πηγή: ΕΡΕC, 2021)	10
Πίνακας 2: Σύγκριση Κριτηρίων στις Διαδικασίες Ανάθεσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Πηγή: ΕΡΕC, 2021).....	16
Πίνακας 3: Κατανομή Βασικών Αρμοδιοτήτων Συμβάσεις Συμπράξεων Δημοσίου-Ιδιωτικού Τομέα (Πηγή: Chege L. 2001)	31
Πίνακας 4: Νομοθετικό Πλαίσιο – Οδηγίες Συμβάσεις ΣΔΙΤ	35
Πίνακας 5: Κρίσιμοι Παράγοντες Επιτυχίας Υλοποίησης Συμβάσεων ΣΔΙΤ (Πηγή: Shi et al 2016)	40
Πίνακας 6: Πιθανές Πηγές Χρηματοδότησης ΣΔΙΤ (Πηγή: Sabolova & Tetretona 2010)	43
Πίνακας 7: Κατανομή Κινδύνων ΣΔΙΤ Δημόσιος-Ιδιωτικός Τομέας (Πηγή: Bashiri et al 2019)	50
Πίνακας 8: Ταξινόμηση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων ΣΔΙΤ (Πηγή: Ramli et al 2021).....	51
Πίνακας 9: Διαχείριση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων Συμβάσεων ΣΔΙΤ (Πηγή: Ramli et al 2021) ..	53
Πίνακας 10: Βασικά Χαρακτηριστικά ΣΔΙΤ Φράγμα Χαβρία (Πηγή: Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, τεύχη φράγματος Χαβρία 2020).....	57
Πίνακας 11: Κριτήρια Ανάθεσης Έργο Φράγμα Χαβρία (Πηγή: Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, τεύχη φράγματος Χαβρία 2020)	62

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

Ελληνικές:

ΑΕΕΣ: Ανώνυμη Εταιρεία Ειδικού Σκοπού
ΑΣΑ: Αστικά Στερεά Απόβλητα
ΔΕΣΔΙΤ: Διυπουργική Επιτροπή ΣΔΙΤ
ΕΓΣΔΙΤ: Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ
ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΣΗΔΗΣ: Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων
ΕΤΕπ: Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
ΙΦΣ: Ιδιωτικός Φορέας Σύμπραξης
ΝΠΔΔ: Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου
ΝΠΙΔ: Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου
ΟΤΑ: Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΣΔΙΤ: Σύμπραξη Δημοσίου – Ιδιωτικού Τομέα
ΣΠ: Συμβάσεις Παραχώρησης

Ξενόγλωσσες:

PPP: Private Public Partnerships
BOLT: Built – Own – Lease – Transfer
BOO: Built – Own – Operate
BOOT: Build – Own – Operate - Transfer
BOT: Built – Operate – Transfer
BTO: Built – Transfer – Operate
CBA: Cost Benefit Analysis
DBFO: Design – Build – Finance – Operate
EPEC: European PPP Expertise Centre
JESSICA: Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas
LRO: Lease – Rehabilitate - Operate
VFM: Value for Money

Σκοπός Διπλωματικής Εργασίας

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η διερεύνηση των βασικών χαρακτηριστικών όπως της αποδοτικότητας, των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων, των χρηματοοικονομικών εργαλείων, των κινδύνων και του θεσμικού πλαισίου των Συμπράξεων Δημοσίου – Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) οι οποίες είναι κατά κανόνα μακροχρόνιες συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ ενός δημόσιου και ενός ιδιωτικού φορέα, με σκοπό την εκτέλεση έργων ή/και την παροχή υπηρεσιών.

Επίσης, σκοπός της παρούσας εργασίας είναι και η εξοικείωση με τον θεσμό των ΣΔΙΤ ως εναλλακτικό τρόπο παραγωγής δημόσιων έργων και υπηρεσιών, η εμβάθυνση σε χρηματοοικονομικά και νομοθετικά ζητήματα σχετικά με τις εν λόγω συμπράξεις και η αξιολόγηση των διαφόρων κρίσιμων παραγόντων εκτέλεσης των ΣΔΙΤ.

Τέλος, σκοπός της εργασίας είναι να πραγματοποιηθεί μία σύνδεση των θεωρητικών χαρακτηριστικών των συμβάσεων ΣΔΙΤ με μία πραγματική μελέτη περίπτωσης – έργο ΣΔΙΤ που υλοποιείται στον Ελλαδικό χώρο.

Διάρθρωση Διπλωματικής Εργασίας

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελείται από έξι κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται ο εννοιολογικός προσδιορισμός των Συμπράξεων Δημοσίου – Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) και παρουσιάζονται οι φορείς που δύναται να συμμετέχουν στις συμβάσεις αυτές.

Στο δεύτερο κεφάλαιο καθορίζονται οι στόχοι της εργασίας. Πραγματοποιείται βιβλιογραφική ανασκόπηση και παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά των συμβάσεων ΣΔΙΤ. Αναλύεται η διαδικασία υλοποίησης των ΣΔΙΤ στον Ελλαδικό χώρο, και οι τρόποι επιλογής του ιδιωτικού φορέα και της ανάθεσης της σύμβασης. Επίσης, κατόπιν στατιστικής επεξεργασίας παρουσιάζονται τα βιβλιογραφικά δεδομένα για την εξέλιξη των συμβάσεων ΣΔΙΤ στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Στο τρίτο κεφάλαιο, παρουσιάζεται το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις ΣΔΙΤ. Αναλύονται τα βασικά χαρακτηριστικά και γίνεται αναφορά και σύγκριση των διαφόρων τύπων – υποκατηγοριών των συμβάσεων ΣΔΙΤ.

Στο τέταρτο κεφάλαιο πραγματοποιείται ανάλυση των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων των ΣΔΙΤ. Παρατίθενται οι κρίσιμοι παράγοντες επιτυχίας υλοποίησης των συμβάσεων σύμπραξης και γίνεται εμβάθυνση στον τρόπο χρηματοδότησης, την κατανομή, ταξινόμηση και διαχείριση των χρηματοοικονομικών και άλλων κινδύνων των ΣΔΙΤ.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, γίνεται η παρουσίαση μελέτης περίπτωσης του έργου ΣΔΙΤ του φράγματος Χαβρία, που βρίσκεται στην παρούσα φάση στο τελικό στάδιο επιλογής αναδόχου. Κατά την παρουσίαση αυτή, γίνεται σύνδεση σε όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά (τρόπος ανάθεσης, τρόπος πληρωμής, κ.λπ.) που διέπουν τις συμβάσεις ΣΔΙΤ.

Τέλος, στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της εργασίας και της μελέτης περίπτωσης και παρατίθενται οι προτάσεις για μελλοντικές έρευνες.

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

1.1 Εννοιολογικός Προσδιορισμός ΣΔΙΤ

Οι Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) είναι μακροχρόνιες συμβάσεις μεταξύ του δημοσίου και ενός ιδιωτικού φορέα με σκοπό την εκτέλεση έργων ή/και την παροχή υπηρεσιών. Ο δημόσιος και ο Ιδιωτικός τομέας κατέχει διακριτούς ρόλους για την εκτέλεση της σύμβασης.

Βάσει του **νόμου 3389/2005** με τον οποίο θεσμοθετήθηκε η έννοια των ΣΔΙΤ στον Ελλαδικό χώρο, ως ΣΔΙΤ ορίζονται (άρθρο 1, παρ. 2): *«οι έγγραφες συμβάσεις συνεργασίας από επαχθή αιτία που συνάπτουν οι Δημόσιοι Φορείς σε τομείς της αρμοδιότητάς τους με νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα («Ιδιωτικοί Φορείς») για την εκτέλεση έργων ή και την παροχή υπηρεσιών»*. Στη διεθνή πρακτική οι ΣΔΙΤ εμφανίζονται γενικά με τον όρο *Public Private Partnerships (PPP)*.

Το αντικείμενο των ΣΔΙΤ είναι η εκτέλεση έργων ή και η παροχή υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, η εκτέλεση έργων νοείται η κατασκευή και εγκατάσταση των απαιτούμενων υποδομών για την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών στους πολίτες και περιλαμβάνει ενδεικτικά την ανέγερση κτιρίων, την κατασκευή εγκαταστάσεων, την κατασκευή ή ανακαίνιση υφισταμένων υποδομών, την παροχή αναγκαίου εξοπλισμού, κ.α. Αντίστοιχα η παροχή υπηρεσιών νοείται η παροχή κάθε είδους υπηρεσιών όπως η συντήρηση των ανωτέρω έργων, η φύλαξη, η διοίκηση, η διαχείριση, η λειτουργία και συντήρηση και εκμετάλλευσή τους.

Σύμφωνα με τον Νταβέλη (2014), η υλοποίηση των έργων μέσω των συμβάσεων ΣΔΙΤ, έχει ως αποτέλεσμα την **ομαλή, ποιοτική και έγκαιρη διεκπεραίωση του έργου** συγκριτικά με τις κλασικές μορφές υλοποίησης έργων (απλές δημόσιες συμβάσεις), αποφεύγοντας παράλληλα τις χρονικές καθυστερήσεις και τις υπερκοστολογήσεις.

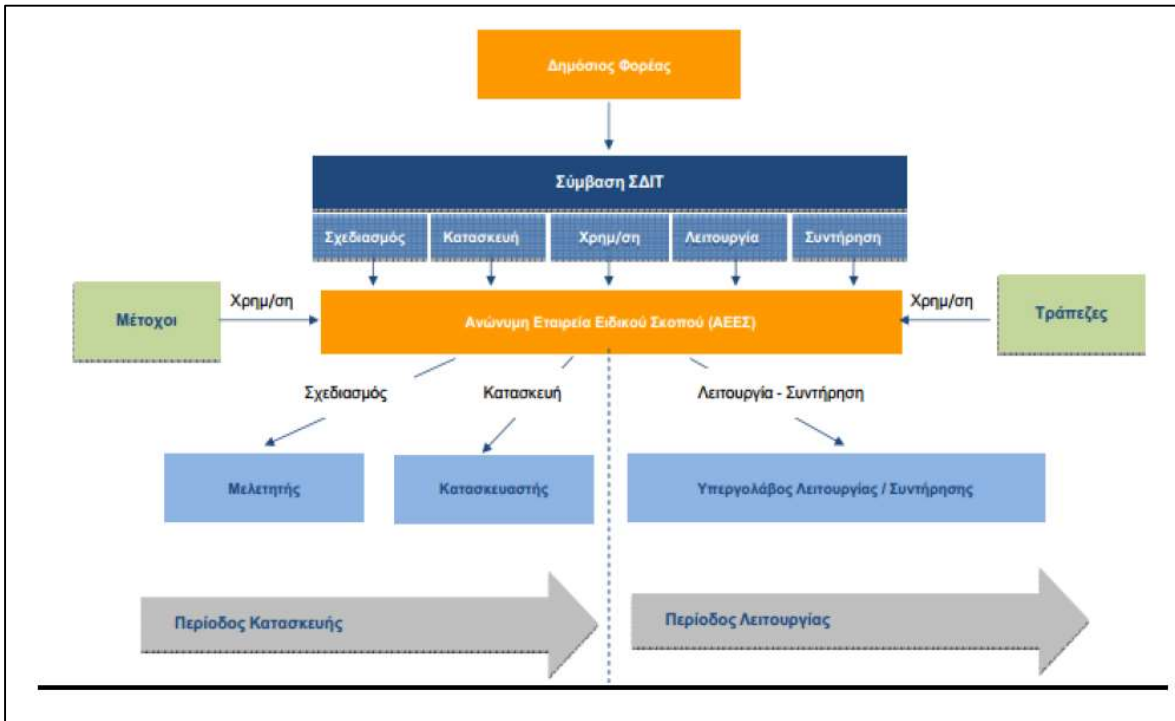
1.2 Φορείς που Συμμετέχουν σε ΣΔΙΤ

Οι Δημόσιοι Φορείς που δύναται να συμμετέχουν σε μία ΣΔΙΤ σύμφωνα με τον Ν. 3389/2005 είναι:

- Το Ελληνικό Δημόσιο
- Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)
- Τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ΝΠΔΔ)
- Οι ανώνυμες εταιρείες των οποίων το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου ανήκει στους ανωτέρω δημόσιους φορείς

Οι παραπάνω Δημόσιοι Φορείς θα πρέπει να διαθέτουν την αρμοδιότητα εκτέλεσης των έργων ή ανάθεσης των υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο της ΣΔΙΤ.

Οι ιδιωτικοί φορείς που δύναται να συμμετέχουν σε μία ΣΔΙΤ σύμφωνα με το Ν. 3389/2005 είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, εξαιρουμένων των προσώπων που ορίζονται από το Ν. 3389/2005 ως δημόσιοι φορείς. Λόγω της προτίμησης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων να συνεργάζονται για την χρηματοδότηση των ΣΔΙΤ με ανώνυμες εταιρείες οι οποίες έχουν συσταθεί αποκλειστικά για την υλοποίηση του ΣΔΙΤ και δεν βαρύνονται με άλλες υποχρεώσεις, οι ιδιωτικοί φορείς συστήνουν μία Ανώνυμη Εταιρεία Ειδικού Σκοπού (ΑΕΕΣ), η οποία εκτελεί τελικά την εν λόγω σύμπραξη. Οι μέτοχοι της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού δύναται να είναι μόνο ιδιωτικοί φορείς.

Σχήμα 1: Συμβατικές σχέσεις συμβαλλόμενων μερών σε ένα έργο ΣΔΙΤ (Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, ΕΓΣΔΙΤ, Εγχειρίδιο για την υλοποίηση έργων και υπηρεσιών μέσω ΣΔΙΤ, 2006)

Κεφάλαιο 2: Διαδικασία Υλοποίησης Συμβάσεων ΣΔΙΤ

2.1 Στόχοι της Εργασίας

Οι συμβάσεις ΣΔΙΤ αποτελούν μια σημαντική μεταρρύθμιση στον τομέα της δημιουργίας υποδομών και της παροχής υπηρεσιών του δημοσίου. Αποτελούν πυλώνα ενός νέου αναπτυξιακού μοντέλου, συμβάλλουν σημαντικά στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας, βελτιώνοντας την αποδοτικότητα των πόρων του δημόσιου τομέα.

Η μορφή αυτή συνεργασίας φαίνεται να είναι πολύ αποδοτική για την υλοποίηση των έργων διότι:

- Εξασφαλίζεται η χρηματοδότηση για την κατασκευή και μακροχρόνια λειτουργία και συντήρηση του έργου.
- Αξιοποιούνται τα πλεονεκτήματα του ιδιωτικού και παράλληλα του δημοσίου τομέα και μοιράζονται οι ανταμοιβές και οι κίνδυνοι.
- Μειώνεται ο χρόνος εκτέλεσης των έργων και βελτιώνεται η ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Σύμφωνα με την Αγγέλη (2014), η προώθηση των έργων ΣΔΙΤ με τη χρησιμοποίηση εκτός των δημοσίων πόρων, των ιδιωτικών πόρων όπως η τεχνογνωσία και οι διαχειριστικές μέθοδοι του ιδιωτικού τομέα, έχει ως αποτέλεσμα τη **βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών του κράτους προς τους πολίτες και την υλοποίηση των αναγκαίων υποδομών**. Η σχετικά νέα για τον Ελληνικό χώρο συνεργασία δημοσίου και ιδιωτικού τομέα για την εκτέλεση έργων / παροχή υπηρεσιών, έχει μεγάλο ενδιαφέρον και εφαρμόζεται με μεγαλύτερη συχνότητα τα τελευταία έτη (για παράδειγμα: Αττική οδός,

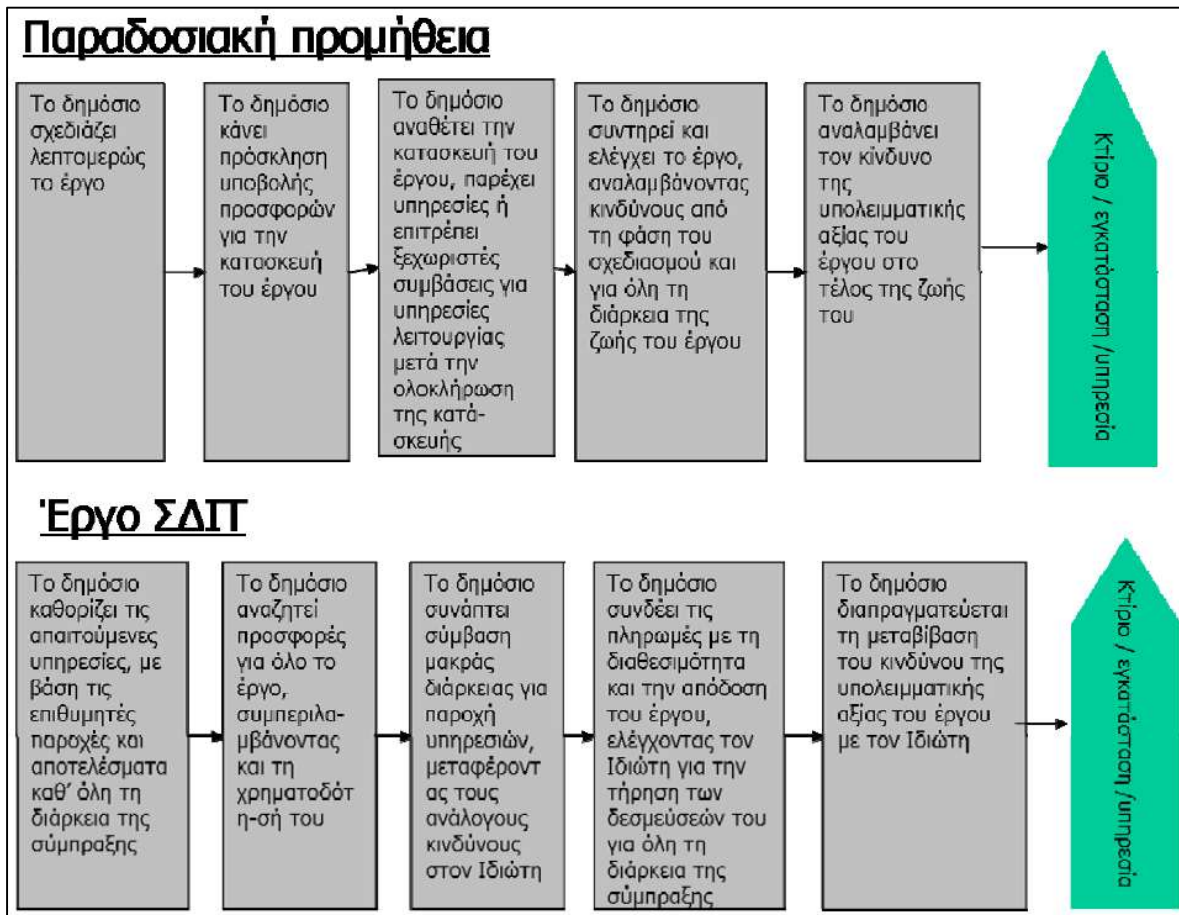
επεξεργασία αστικών απορριμμάτων, φράγμα Χαβρία για παραγωγή πόσιμου νερού, Εγνατία Οδός, κατασκευή εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, κ.α.).

Στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να αξιολογηθεί η υφιστάμενη κατάσταση υλοποίησης των έργων ΣΔΙΤ, να δημιουργηθεί ένας συνοπτικός και κατανοητός οδηγός για την εκτέλεση των εν λόγω συμβάσεων και να μελετηθεί περαιτέρω η διαδικασία εκτέλεσης και η αποδοτικότητα των συμπράξεων αυτών με τη βοήθεια μελέτης περίπτωσης, όπως είναι το έργο του φράγματος Χαβρία (Υλοποίηση Φράγματος Χαβρία Χαλκιδικής, Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Νερού και Δικτύων, με ΣΔΙΤ), το οποίο βρίσκεται στην τελική φάση της διαγωνιστικής διαδικασίας για την επιλογή του αναδόχου (φάση Β.ΙΙ) την παρούσα χρονική στιγμή (Σεπτέμβριος 2022).

Επίσης, βασικός στόχος της εργασίας είναι κατά την υιοθέτηση των συμβάσεων ΣΔΙΤ να αναλυθούν τα οφέλη του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, παρέχοντας υπηρεσίας υψηλής ποιότητας στους τελικούς χρήστες του έργου και κατανέμοντας ορθά τους κινδύνους που δημιουργούνται (χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι, κατασκευαστικοί κίνδυνοι, κ.λπ.).

2.2 Βασικά Χαρακτηριστικά ΣΔΙΤ

Οι Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) είναι όλο και πιο δημοφιλείς τα τελευταία έτη ως τρόπος υλοποίησης δημοσίων έργων και παροχών υπηρεσίας έναντι άλλων ειδών συμβάσεων όπως οι παραδοσιακές συμβάσεις του δημοσίου. Τα προς υλοποίηση έργα εκτελούνται ταχύτερα, οικονομικότερα και πιο αποτελεσματικά και παράλληλα βελτιώνεται η αποτελεσματικότητα του δημοσίου τομέα. Οι θεμελιώδεις διαφορές ανάμεσα στις διαδικασίες δημοπράτησης μίας παραδοσιακής δημόσιας σύμβασης σε σχέση με τις συμβάσεις ΣΔΙΤ παρουσιάζεται στο επόμενο σχήμα.

Σχήμα 2: Διαφορές στις Διαδικασίες Δημοπράτησης Παραδοσιακές Συμβάσεις – ΣΔΙΤ (Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, ΕΓΣΔΙΤ, εγχειρίδιο για την υλοποίηση έργων και υπηρεσιών μέσω ΣΔΙΤ, 2006)

Κάποια από τα **βασικά χαρακτηριστικά** της συνεργασίας δημοσίου – ιδιωτικού τομέα στα έργα ΣΔΙΤ είναι τα ακόλουθα:

- Αξιοποιείται η τεχνογνωσία και η αποτελεσματικότητα του ιδιωτικού τομέα.
- Ο δημόσιος τομέας διατηρεί ισχυρό τον εποπτικό του ρόλο.
- Υλοποιούνται ποιοτικά έργα.
- Παρέχονται υψηλού επιπέδου υπηρεσίες στους πολίτες / χρήστες των έργων.

- Τονώνεται η οικονομική ανάπτυξη.
- Δημιουργείται μόχλευση ιδιωτικών πόρων σε αναπτυξιακά έργα με πολλαπλασιαστικό όφελος.
- Το δημόσιο διατηρεί την ιδιοκτησία των παγίων και τον ισχυρό ρυθμιστικό του ρόλο.
- Υλοποιούνται δημόσια έργα σε χρονικές περιόδους με δυσχερείς οικονομικές συγκυρίες.
- Συστήνεται Ανώνυμη Εταιρία Ειδικού Σκοπού μέσω της οποίας συμμετέχουν οι διάφοροι δημόσιοι φορείς (για παράδειγμα τα Υπουργεία, οι ΟΤΑ, τα ΝΠΔΔ, τα ΝΠΙΔ) στην υλοποίηση του ΣΔΙΤ και στην σύμπραξη με τον ιδιωτικό φορέα

Σχήμα 3: Βασικά χαρακτηριστικά συμπράξεων Δημοσίου – Ιδιωτικού τομέα (Πηγή: ΕΓΣΔΙΤ <http://www.sdit.mnec.gr>, 2022)

Οι βασικοί τομείς δραστηριότητας στους οποίους δύναται να υλοποιηθούν έργα ΣΔΙΤ παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα:

Πίνακας 1: Τομείς Δραστηριότητας που Υλοποιούνται Έργα ΣΔΙΤ (Πηγή: ΕΡΕC, 2021)

Τομείς Υλοποίησης Έργων ΣΔΙΤ	
Μεταφορές	Αστική ανάπτυξη
Περιβάλλον – απορρίμματα	Τουρισμός
Ενέργεια	Άμυνα
Εκπαίδευση	Υγεία
Δημόσια Τάξη και Ασφάλεια	Στέγαση και Κοινωνικές Υπηρεσίες
Πολιτισμός	Έρευνα, Ανάπτυξη & Καινοτομία
Δημόσιες Υπηρεσίες	Τηλεπικοινωνίες

Από τους παραπάνω τομείς εξαιρούνται εκείνοι οι τομείς που ανήκουν αποκλειστικά και άμεσα στο κράτος και είναι:

- Η εθνική άμυνα
- Η απονομή δικαιοσύνης
- Το σωφρονιστικό σύστημα

2.3 Υλοποίηση ΣΔΙΤ στον Ελλαδικό Χώρο

Στον Ελλαδικό χώρο, το συλλογικό κυβερνητικό όργανο που λαμβάνει τις αποφάσεις για τα έργα ΣΔΙΤ είναι η **Διυπουργική Επιτροπή Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΔΕΣΔΙΤ)**. Σύμφωνα με τον διαδικτυακό ιστότοπο της ΕΓΣΔΙΤ (www.sdit.mnec.gr/ 2022), η ΔΕΣΔΙΤ αποτελείται από τα τακτικά μέλη τα οποία είναι:

- Ο Υπουργός Οικονομίας και Ανάπτυξης ως Πρόεδρος.

- Ο Υπουργός Οικονομικών.
- Ο Υπουργός Περιβάλλοντος & Ενέργειας.
- Ο Υπουργός Υποδομών & Μεταφορών.

Και επίσης από τα έκτακτα μέλη, τα οποία είναι ο Υπουργός ή οι Υπουργοί των Δημόσιων Φορέων που υλοποιούν το έργο στον τομέα ευθύνης τους.

Οι **βασικές αρμοδιότητες της ΔΕΣΔΙΤ** είναι οι εξής:

- Η έγκριση της υπαγωγής συμπράξεων στο Ν. 3389/2005, καθώς και η ανάκληση τέτοιων εγκρίσεων.
- Η απόφαση για την ένταξη στο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων του καταβλητέου στους ιδιωτικούς φορείς συμβατικού ανταλλάγματος.
- Η απόφαση για τη συμμετοχή ή μη του δημοσίου στη χρηματοδότηση ενός έργου ΣΔΙΤ.

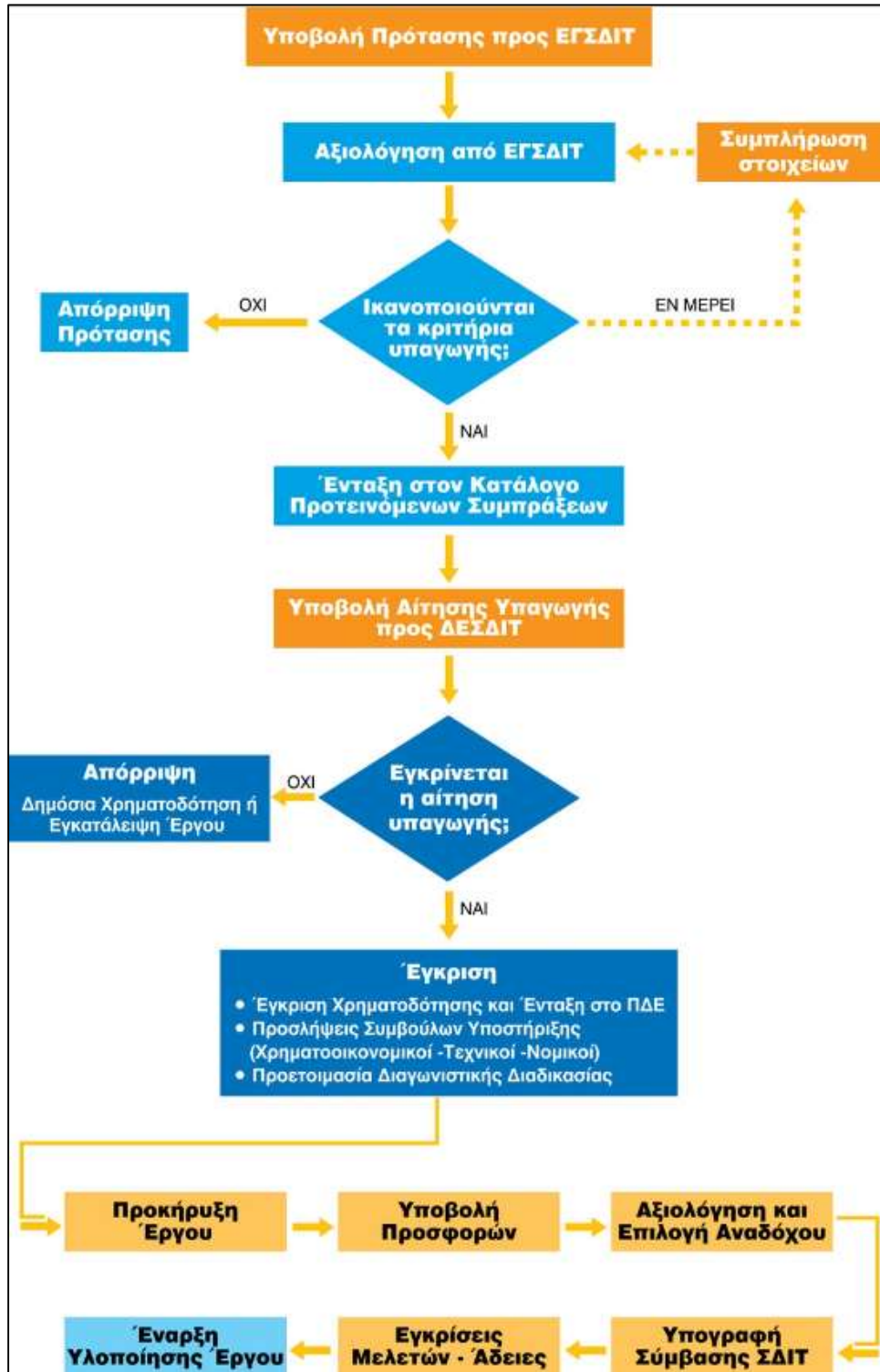
Για να εγκριθεί ένα πρόγραμμα ΣΔΙΤ στην Ελλάδα, ο σχετικός δημόσιος φορέας υποβάλλει πρόταση που τεκμηριώνει τη **σκοπιμότητας υλοποίησης της σύμβασης** και η οποία πρέπει να συμπεριλαμβάνει τα εξής χαρακτηριστικά - παραδοτέα:

- Αναλυτική περιγραφή και τεχνικά χαρακτηριστικά του έργου.
- Ενδεικτικό προϋπολογισμό.
- Κόστος λειτουργίας και συντήρησης.

- Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης.
- Μορφή σύμπραξης, για παράδειγμα είσπραξη τελών από χρήστες ή δημόσιο, χρηματοδοτική συμβολή του δημοσίου κ.λπ.
- Οικονομική αποδοτικότητα του έργου που θα αιτιολογεί την επιλογή της υλοποίησης της ΣΔΙΤ σε σχέση με την υλοποίηση του έργου με δημόσια χρηματοδότηση.
- Άλλα νομικά και περιβαλλοντικά θέματα.
- Λεπτομερής χρηματοοικονομική ανάλυση, ιδιαίτερα στην περίπτωση των ανταποδοτικών έργων, όπου πρέπει να συνεκτιμηθούν και οι κίνδυνοι ζήτησης και προβλεπόμενων εσόδων.

Στην περίπτωση που η Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ αξιολογήσει θετικά την πρόταση του δημοσίου φορέα, την περιλαμβάνει στον «Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων», και καλεί τον φορέα εντός χρονικού διαστήματος δύο (2) μηνών να υποβάλει αίτηση στη διυπουργική επιτροπή ΣΔΙΤ για την υπαγωγή της συγκεκριμένης σύμπραξης στο Ν. 3389/2005. Σε επόμενη συνεδρίαση η ΔΕΣΔΙΤ αξιολογεί την πρόταση και εκδίδεται η απόφαση έγκρισης ή απόρριψης της αίτησης υπαγωγής.

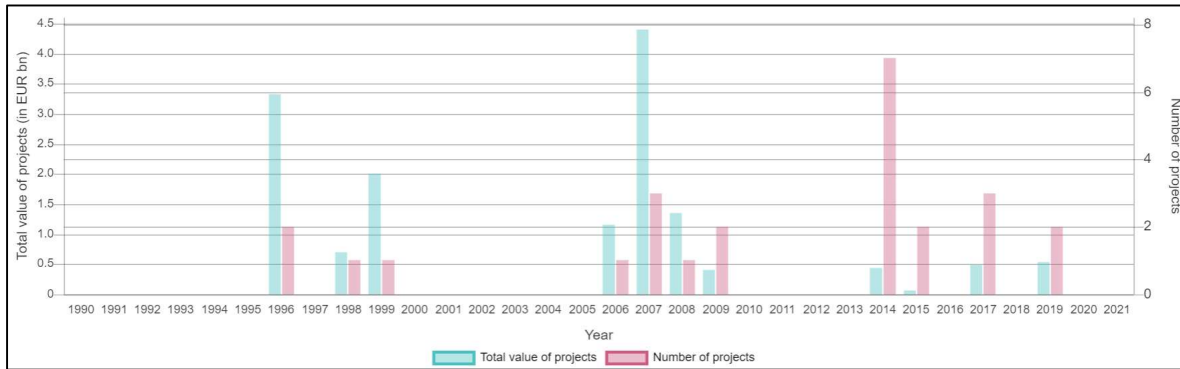
Εφόσον η πρόταση εγκριθεί η ΕΓΣΔΙΤ συντονίζει βάσει του νόμου 3389/2005 τις διαδικασίες ανάθεσης για την επιλογή του ιδιωτικού φορέα που θα συμμετάσχει στη ΣΔΙΤ.

Σχήμα 4: Διαδικασία Έγκρισης μίας Πρότασης ΣΔΙΤ (Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, ΕΓΣΔΙΤ, εγχειρίδιο για την υλοποίηση έργων και υπηρεσιών μέσω ΣΔΙΤ, 2006)

Στο παρακάτω σχήμα παρουσιάζεται το πλήθος και η συνολική αξία των έργων ΣΔΙΤ που υλοποιήθηκαν στην Ελλάδα από το έτος 1990 έως σήμερα.

Σχήμα 5: Συνολική Αξία και Πλήθος Έργων στον Ελλαδικό Χώρο (Πηγή: EPEC Data <https://data.eib.org>, 2022)

2.4 Επιλογή Ιδιωτικού Φορέα

Η επιλογή του ιδιωτικού φορέα για την εκτέλεση μίας σύμβασης ΣΔΙΤ σύμφωνα με τον νόμο 3389/2005 δύναται να πραγματοποιηθεί με τους εξής τρόπους:

- **Με διενέργεια δημόσιου διαγωνισμού με ανοικτή ή κλειστή διαδικασία.**
- **Με τη διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου.**
- **Με τη διαδικασία διαπραγμάτευσης.**

Ο δημόσιος φορέας που συμμετέχει στην σύμβαση αποτελεί την Αναθέτουσα Αρχή και για την επιλογή του ιδιωτικού φορέα εφαρμόζονται οι γενικές αρχές της Ευρωπαϊκής και Εθνικής νομοθεσίας, ίσης μεταχείρισης, διαφάνειας, προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, κλπ.

Αναλυτικά, στους **ανοιχτούς διαγωνισμούς**, ο διαγωνιζόμενος υποβάλλει με την προσφορά του δύο ξεχωριστούς φακέλους. Στον πρώτο φάκελο περιλαμβάνονται τα τυπικά δικαιολογητικά συμμετοχής, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία και η επαγγελματική εμπειρία του και στο δεύτερο φάκελο η τεχνο-οικονομική προσφορά του.

Στους **κλειστούς διαγωνισμούς** οι οποίοι διενεργούνται σε δύο φάσεις, οι διαγωνιζόμενοι συμμετέχουν αρχικά στην πρώτη φάση εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις συμμετοχής. Όσοι από τους διαγωνιζόμενους προεπιλεγούν από την Αναθέτουσα Αρχή για να συνεχίσουν στη δεύτερη φάση, υποβάλουν στη συνέχεια αντίστοιχη τεχνο-οικονομική προσφορά.

Η διαδικασία του **ανταγωνιστικού διαλόγου** επιλέγεται για την ανάδειξη αναδόχου σε περιπτώσεις ιδιαίτερα σύνθετων έργων – συμβάσεων. Η εκάστοτε διαδικασία περιγράφεται στα τεύχη δημοπράτησης του διαγωνισμού σύμφωνα με την οποία η Αναθέτουσα Αρχή διενεργεί διάλογο με τους διαγωνιζόμενους οι οποίοι προτείνουν αντίστοιχες λύσεις (οι πληροφορίες που ανταλλάσσουν ο ιδιωτικός φορέας με το δημόσιο διαχειρίζονται ως εμπιστευτικές).

Βάσει των λύσεων που θα επιλεγθούν οι διαγωνιζόμενοι υποβάλουν τεχνο-οικονομική προσφορά η οποία αξιολογείται από την Αναθέτουσα Αρχή σύμφωνα με τα κριτήρια αξιολόγησης που συμπεριλαμβάνονται στη διακήρυξη του έργου και επιλέγεται τελικά η πλέον συμφέρουσα οικονομικά προσφορά.

Η **διαδικασία με διαπραγμάτευση** εφαρμόζεται στην περίπτωση δημόσιου διαγωνισμού ανοιχτού ή κλειστού τύπου και στην περίπτωση δημόσιου διαγωνισμού ανταγωνιστικού διαλόγου, εφόσον οι προσφορές των διαγωνιζόμενων αξιολογηθούν ως απαράδεκτες και δεν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές και προϋποθέσεις του διαγωνισμού και παράλληλα οι όροι της σύμβασης δεν τροποποιούνται ουσιωδώς.

Επίσης, η διαδικασία με διαπραγμάτευση εφαρμόζεται σε ειδικές περιπτώσεις στις οποίες:

- δεν είναι ορισμένες οι τιμές του έργου ή της παροχής υπηρεσίας.

- οι προδιαγραφές της σύμβασης δεν ορίζονται ακριβώς και για τον λόγο αυτόν δεν δύναται να ανατεθεί η σύμβαση επιλέγοντας την καλύτερη προσφορά κατά την εξέλιξη των διαδικασιών (σε διαγωνισμούς ανοιχτού ή κλειστού τύπου).

Τέλος, η διαδικασία με διαπραγμάτευση δύναται να εφαρμοστεί κατά την υλοποίηση έργων που αφορούν αποκλειστικά την έρευνα και ανάπτυξη.

Στον παρακάτω πίνακα συγκρίνονται οι διαδικασίες ανάθεσης των έργων σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση και την ΕΡΕC.

Πίνακας 2: Σύγκριση Κριτηρίων στις Διαδικασίες Ανάθεσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Πηγή: ΕΡΕC, 2021)

Κριτήριο	Ανοικτή Διαδικασία	Κλειστή Διαδικασία	Ανταγωνιστικός Διάλογος	Διαδικασία με Διαπραγμάτευση
Δυνατότητα μείωσης του αριθμού των υποψηφίων	Δεν επιτρέπεται προεπιλογή. Μπορεί να υποβάλει προσφορά οποιοσδήποτε	Ο αριθμός των υποψηφίων μπορεί να περιοριστεί σε 5 σύμφωνα με κριτήρια που προσδιορίζονται στη διακήρυξη	Ο αριθμός των υποψηφίων μπορεί να περιοριστεί σε 3 σύμφωνα με κριτήρια που προσδιορίζονται στη διακήρυξη	Ο αριθμός των υποψηφίων μπορεί να περιοριστεί σε 3 σύμφωνα με κριτήρια που προσδιορίζονται στη διακήρυξη
Συζητήσεις κατά τη διάρκεια της διαδικασίας	Δεν μπορούν να τροποποιηθούν οι προδιαγραφές κατά τη διάρκεια και δεν μπορούν να γίνουν διαπραγματεύσεις ή διάλογος με τους υποψήφιους. Επιτρέπονται διευκρινήσεις	Δεν μπορούν να τροποποιηθούν οι προδιαγραφές κατά τη διάρκεια και δεν μπορούν να γίνουν διαπραγματεύσεις ή διάλογος με τους υποψήφιους. Επιτρέπονται διευκρινήσεις	Διάλογος με τους υποψηφίους επιτρέπεται σε όλα τα θέματα, δυνατότητα επιπλέον μείωσης του αριθμού των υποψηφίων. Οι τελικές ολοκληρωμένες προσφορές βασίζονται στη λύση/λύσεις που παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια του διαλόγου.	Διαπραγματεύσεις επιτρέπονται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Οι τελικές προτάσεις των υποψηφίων πρέπει να ικανοποιούν τις ελάχιστες απαιτήσεις που ορίστηκαν στις διαπραγματεύσεις
Συζητήσεις μετά την υποβολή της τελικής πρότασης	Δεν υπάρχει περιθώριο για διαπραγματεύσεις μετά την υποβολή των προσφορών	Δεν υπάρχει περιθώριο για διαπραγματεύσεις μετά την υποβολή των προσφορών	Επιτρέπονται μόνο για διευκρινήσεις ή για να ορίσουν διεξοδικά μία προσφορά. Δεν	Δεν υπάρχει περιθώριο για διαπραγματεύσεις μετά την υποβολή των προσφορών

			επιτρέπονται αλλαγές στα βασικά σημεία	
Κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης	Χαμηλότερη τιμή ή η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά	Χαμηλότερη τιμή ή η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά	Η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά	Χαμηλότερη τιμή ή η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά

2.5 Ανάθεση Σύμβασης ΣΔΙΤ

Οι προδιαγραφές, οι ελάχιστες απαιτήσεις, η τεχνική ικανότητα, κ.λπ. των υποψηφίων που συμμετέχουν στη διαδικασία ανάθεσης της εκάστοτε ΣΔΙΤ ορίζονται στην Προκήρυξη και τα Τεύχη Δημοπράτησης του διαγωνισμού. Η ανάθεση των συμβάσεων ΣΔΙΤ γίνεται με τα εξής κριτήρια:

- I.** την **πλέον συμφέρουσα** από οικονομική άποψη προσφορά λαμβάνοντας υπόψη εκτός της προσφερόμενης τιμή, την συνολική τεχνικο-οικονομική προσφορά του υποψηφίου. Δηλαδή, η Αναθέτουσα Αρχή έχει προσδιορίσει – προδιαγράψει στα τεύχη δημοπράτησης και στη διακήρυξη του έργου τις παραμέτρους εκείνες που θα αξιολογηθούν για να προκύψει η τελική βαθμολογία που θα αναδείξει τον ανάδοχο ιδιωτικό φορέα της σύμβασης. Τέτοιες παράμετροι είναι για παράδειγμα η ποιοτική στάθμη των υλικών που θα χρησιμοποιηθούν, τα λειτουργικά χαρακτηριστικά του εξοπλισμού, το τίμημα για την εκτέλεση των εργασιών, η απόδοση του έργου, το κόστος κατασκευής - λειτουργίας και συντήρησης, το χρονοδιάγραμμα των εργασιών και η καταληκτική ημερομηνία ολοκλήρωσης των έργων, η προστασία του περιβάλλοντος, κ.α.
- II.** τη **χαμηλότερη τιμή**, δηλαδή ανάδοχος της σύμβασης ΣΔΙΤ ανακηρύσσεται ο διαγωνιζόμενος που προσέφερε το χαμηλότερο τίμημα για την υλοποίηση του έργου.

Σύμφωνα με το εγχειρίδιο για την υλοποίηση έργων και υπηρεσιών μέσω ΣΔΙΤ, της Ειδικής Γραμματείας Συμπράξεων Δημόσιου – Ιδιωτικού Τομέα του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών (2006), κατά την ανάδειξη του ιδιωτικού οργανισμού που θα αναλάβει να

υλοποιήσει το έργο / παροχή υπηρεσιών ΣΔΙΤ είναι απαραίτητο να τηρούνται οι γενικές αρχές της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας που συνοπτικά αναφέρονται στη συνέχεια:

- i. **Η αρχή της ίσης μεταχείρισης**, δηλαδή η αποφυγή οποιασδήποτε διάκρισης που δεν δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους και η λήψη των απαραίτητων εκείνων μέτρων από το δημόσιο για να εξασφαλιστεί η αρχή αυτή.
- ii. **Η αρχής της διαφάνειας**, δηλαδή η εξασφάλιση του δημοσίου τομέα για συνθήκες ανταγωνισμού χωρίς στρεβλώσεις, με τη δημοσιοποίηση της πρόθεσης για να υπογραφεί η σύμβαση εκτέλεσης του έργου / παροχής υπηρεσίας.
- iii. **Η αρχή της αναλογικότητας**, δηλαδή κατά την φάση της διαγωνιστικής διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης δεν επιτρέπεται να ζητείται υπερβάλλουσα τεχνική, επαγγελματική ή χρηματοοικονομική εμπειρία από τους διαγωνιζόμενους σε σχέση με το πραγματικό αντικείμενο της σύμβασης.
- iv. **Η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης**, δηλαδή η αποδοχή εκ μέρους της Ελληνικών αρχών των ισοδύναμων σε σχέση με των Ελληνικών πιστοποιητικών, τίτλων, κ.λπ., που απαιτούνται σε οποιαδήποτε άλλο κράτος / μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- v. **Η αρχή της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος**, δηλαδή η προσπάθεια των δημοσίων αρχών για την ελάχιστη δυνατή οικονομική επιβάρυνση και την βέλτιστη τεχνική λύση για το δημόσιο, στα πλαίσια ανάθεσης μίας σύμβασης εκτέλεσης ενός έργου / παροχή μίας υπηρεσίας.
- vi. **Η αρχή της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών**, δηλαδή η δυνατότητα της ένδικης προστασίας του ιδιωτικού τομέα στην οποιαδήποτε απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής.

- vii. **Η αρχή του ελεύθερου ανταγωνισμού**, δηλαδή η δυνατότητα συμμετοχής στο διαγωνισμό με ίσους όρους για την εκτέλεση μίας σύμβασης έργου / παροχής υπηρεσιών από οποιαδήποτε διαγωνιζόμενο που διαθέτει τις ικανότητες να εκτελέσει το έργο με στόχο την αποφυγή μονοπωλιακού και ολιγοπωλιακού ανταγωνισμού.
- viii. **Η αρχή της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης**, δηλαδή η προστασία του περιβάλλοντος και η βιώσιμη ανάπτυξη αποτελούν τον βασική προϋπόθεση για την υλοποίηση μίας σύμβασης έργου / παροχής υπηρεσίας.

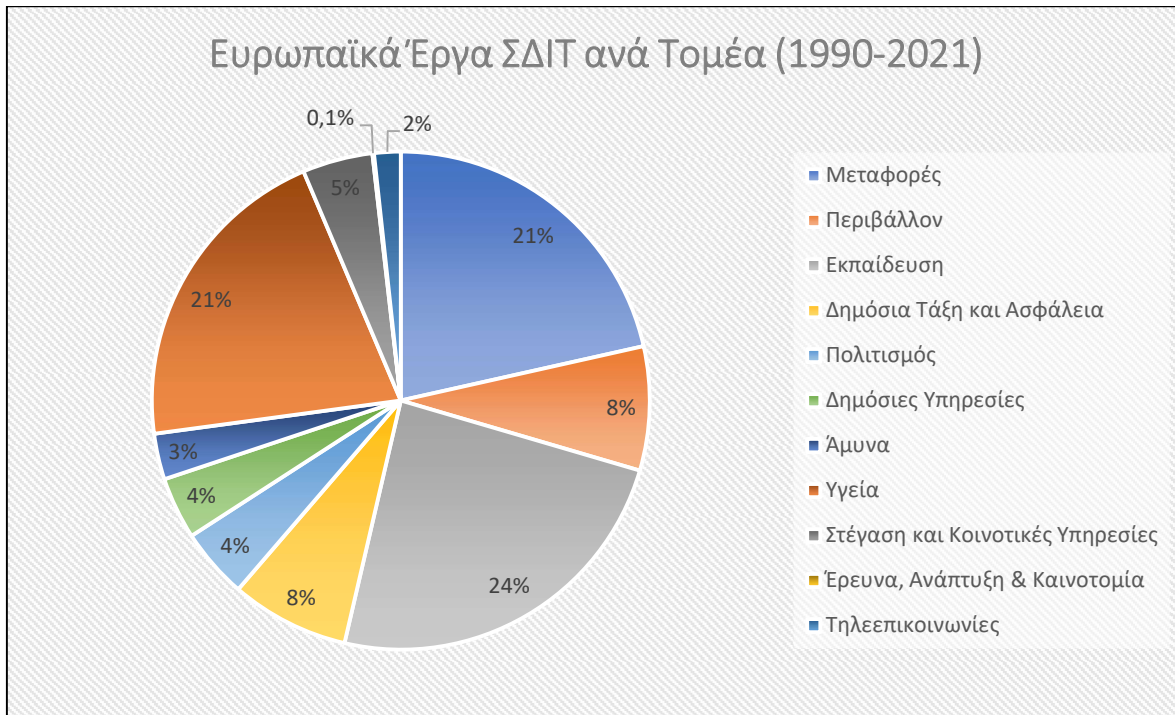
Οι ανωτέρω αρχές είναι απαραίτητο να τηρούνται καθ' όλη τη διάρκεια της διαγωνιστικής διαδικασίας έως την ανάδειξη αναδόχου του έργου, ώστε να εξασφαλίζονται συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού για τους ιδιωτικούς φορείς.

2.6 Εξέλιξη Έργων ΣΔΙΤ στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό

Το έτος 2008 δημιουργήθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση το Ευρωπαϊκό Κέντρο Εμπειρογνομοσύνης ΣΔΙΤ (**EPEC - European Private Public Partnerships Expertise Centre**). Η αποστολή του EPEC είναι να υποστηρίξει τον δημόσιο τομέα στα κράτη μέλη της ΕΕ, στα υποψήφια κράτη μέλη της ΕΕ και αλλού, στην υλοποίηση συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Το EPEC έχει έδρα το Τμήμα Συμβουλευτικών Υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και εξυπηρετεί έως τώρα 42 οργανισμούς μέλη.

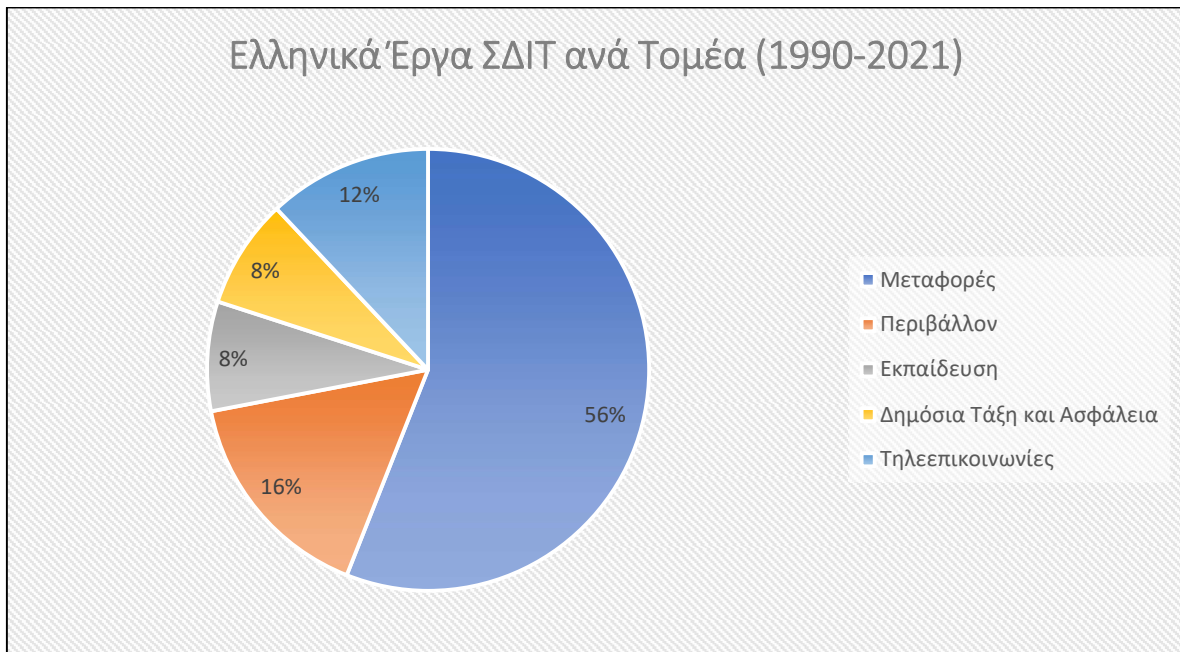
Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του EPEC (2022), από το έτος 1990 έως σήμερα **στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν υλοποιηθεί 1.913 έργα ΣΔΙΤ συνολικού προϋπολογισμού 368,3 δις ευρώ. Αντίστοιχα στην Ελλάδα έχουν υλοποιηθεί έως σήμερα 25 έργα ΣΔΙΤ συνολικού προϋπολογισμού 14,3 δις ευρώ.**

Στα δύο παρακάτω σχήματα, με βάση τα δεδομένα που είναι διαθέσιμα στο EPC, παρουσιάζονται τα έργα ΣΔΙΤ που υλοποιήθηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ελλάδα ανά τομέα δραστηριότητας.

Σχήμα 6: Κατανομή Έργων ΣΔΙΤ ανά Τομέα Υποδομών και Υπηρεσιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση – Χρονική Περίοδος 1990-2021 (Πηγή: EPEC Data <https://data.eib.org>, 2022)

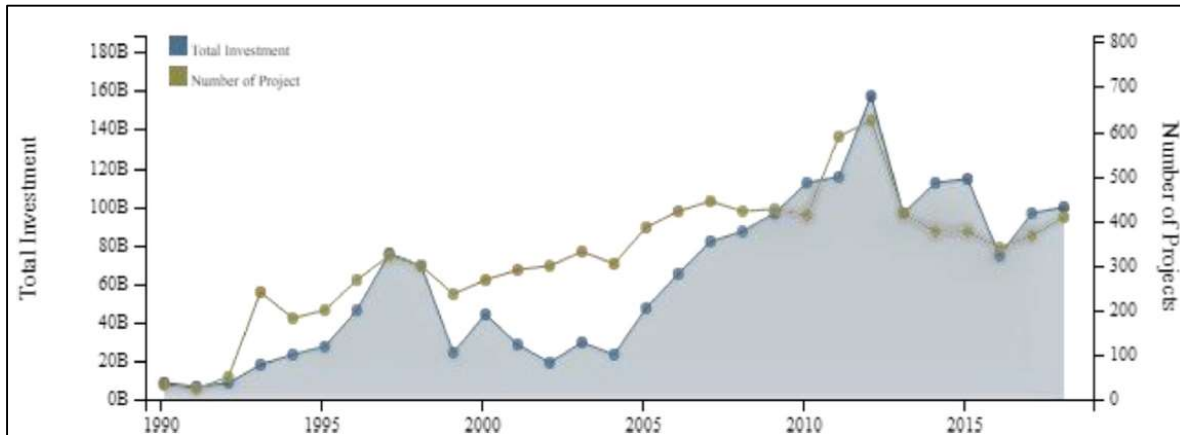

Σχήμα 7: Κατανομή Έργων ΣΔΙΤ ανά Τομέα Υποδομών και Υπηρεσιών στον Ελλαδικό Χώρο – Χρονική Περίοδος 1990-2021 (Πηγή: EPEC Data <https://data.eib.org>, 2022)

Σύμφωνα με την Παγώνη (2019), τα τελευταία έτη παρουσιάζεται μία ιδιαίτερη αύξηση στην υλοποίηση των έργων ΣΔΙΤ σε πολλές χώρες. Κύριος λόγος της αύξησης αυτής, είναι η ευκαιρία που προσφέρεται στον δημόσιο εταίρο να μεταφέρει πολλούς από τους κινδύνους του έργου στον ιδιωτικό εταίρο, όπως οι κίνδυνοι που αφορούν την χρηματοδότηση, την κατασκευή, την λειτουργία και συντήρηση, την προβλεπόμενη ζήτηση ή τη διαθεσιμότητα των υπηρεσιών, κ.α.

Σύμφωνα με τους Yurdakul et al (2021), και βάσει των δεδομένων της Παγκόσμιας Τράπεζας για τις υποδομές, η δραστηριότητα σε έργα ΣΔΙΤ 137 χωρών μεσαίου εισοδήματος για την περίοδο 1990 έως 2016 εμφανίζει τις μεταβολές του παρακάτω σχήματος.

Σχήμα 8: Δραστηριότητα ΣΔΙΤ Παγκοσμίως για το Χρονικό Διάστημα 1990-2016 (Πηγή: Yurdakul et al, 2021)

Κεφάλαιο 3: Νομοθετικό Πλαίσιο ΣΔΙΤ

Όπως αναλύεται στα επόμενα κεφάλαια, οι Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα έχουν πολλά και σημαντικά πλεονεκτήματα όπως είναι: η ιδιωτική χρηματοδότηση του έργου και η αξιοποίηση των ιδιωτικών πόρων (τεχνογνωσία, ποιότητα, ευελιξία, κ.α.) για τη κατασκευή και λειτουργία των έργων. Για τους παραπάνω αλλά και άλλους λόγους που αναλύονται σε επόμενο κεφάλαιο, τα τελευταία έτη η υλοποίηση έργων και η παροχή υπηρεσιών μέσω συμβάσεων ΣΔΙΤ κερδίζει όλο και περισσότερο έδαφος.

Η Ελλάδα καθυστερημένα σε σχέση με τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες ανέπτυξε το αντίστοιχο νομοθετικό πλαίσιο για τις ΣΔΙΤ. Το πλαίσιο αυτό δημιουργήθηκε με το **νόμο υπ' αριθ. 3389/2005**, ο οποίος δίνει τη δυνατότητα για την υλοποίηση συμβάσεων συνεργασίας μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Ο νόμος 3389/2005 συμπληρώνεται με τους νόμους για τις δημόσιες συμβάσεις (**νόμος υπ' αριθ. 4412/2016** και **νόμος υπ' αριθ. 4782/2021**) που υπογράφηκαν τα τελευταία έτη με σκοπό την επιτάχυνση και αξιόπιστη δημοπράτηση και εκτέλεση συμβάσεων δημοσίων έργων και παροχής υπηρεσιών.

Αναφορικά με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η **Πράσινη Βίβλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής** κατηγοριοποιεί τα είδη των συμπράξεων του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, η **οδηγία 2014/23** διαφοροποιεί τις συμβάσεις παραχώρησης έργων / υπηρεσιών σε σχέση με τις παραδοσιακές δημόσιες συμβάσεις ανάθεσης και οι **οδηγίες 2014/24 και 2014/25 της ΕΕ** προσδίδουν περαιτέρω πληροφορίες για τις Συμπράξεις Δημοσίου-Ιδιωτικού Τομέα συμβατικού τύπου.

3.1 Βασικά Χαρακτηριστικά ΣΔΙΤ Βάσει του Νόμου 3389/2005

Τα βασικά χαρακτηριστικά των συμβάσεων ΣΔΙΤ σύμφωνα με το νόμο 3389/2005, είναι τα παρακάτω:

- 1) Το αντικείμενο της ΣΔΙΤ να αφορά την υλοποίηση έργου / παροχής υπηρεσίας που ανήκει στην αρμοδιότητα του εκάστοτε δημοσίου φορέα.
- 2) Ο ιδιωτικός φορέας να συμμετέχει στην χρηματοδότηση για την εκτέλεση του έργου / παροχής υπηρεσίας.
- 3) Ο ιδιωτικός φορέας να αναλαμβάνει σημαντικό μέρος του κινδύνου.
- 4) Ο προϋπολογισμός της σύμβασης να μην είναι μεγαλύτερος από 500 εκατομμύρια ευρώ.

Αναλυτικά, κατά την υλοποίηση των ΣΔΙΤ, ο δημόσιος τομέας σχεδιάζει το γενικό πλαίσιο του έργου / παροχής υπηρεσίας, δημοπρατεί το έργο, αξιολογεί τις προσφορές των διαγωνιζόμενων και υποστηρίζει και επιβλέπει την εκτέλεσή του. Από την άλλη ο ιδιωτικός τομέας, εκπονεί τις απαιτούμενες μελέτες, εξασφαλίζει την απαραίτητη χρηματοδότηση, υλοποιεί – λειτουργεί και συντηρεί το έργο και τελικά με την ολοκλήρωση της σύμβασης σύμπραξης παραδίδει το έργο στο δημόσιο.

Κατά την υλοποίηση των ΣΔΙΤ, η αμοιβή του ιδιώτη δύναται να πραγματοποιηθεί με δύο τρόπους. Με τακτικές αμοιβές του Δημοσίου (π.χ. μηνιαίες αμοιβές) και με αμοιβή από τους τελικούς χρήστες από την εκμετάλλευση του έργου. Σε κάθε περίπτωση, υφίσταται όφελος για τον δημόσιο τομέα διότι μειώνεται η οικονομική συμμετοχή του.

Οι συμβάσεις ΣΔΙΤ διαθέτουν πολλές και σημαντικές ομοιότητες με τις Συμβάσεις Παραχώρησης (ΣΠ). Ουσιαστικά όμως, αν πληρούνται τα παραπάνω τέσσερα βασικά χαρακτηριστικά, ο δημόσιος φορέας δύναται να υπαγάγει την εν λόγω σύμβαση στο νόμο 3389/2005 και να εκτελεστεί ως σύμβαση Σύμπραξης Δημοσίου-Ιδιωτικού Τομέα.

3.2 Κατηγορίες ΣΔΙΤ

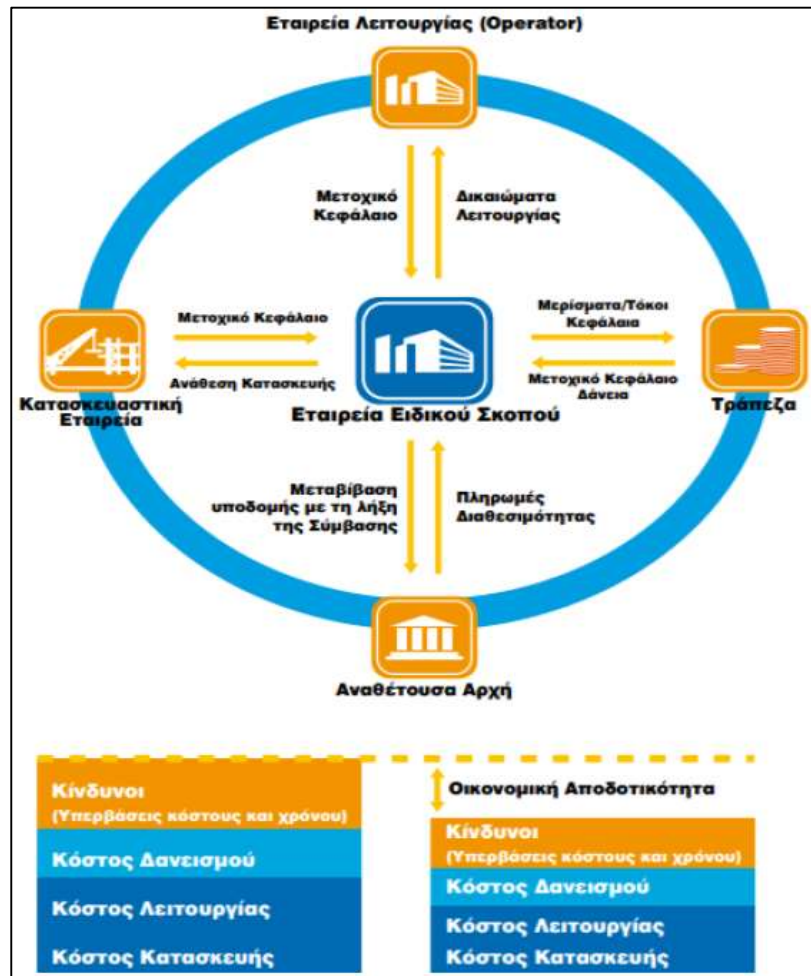
Σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο, οι ΣΔΙΤ διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

- οι ΣΔΙΤ **συμβατικού τύπου** και
- οι ΣΔΙΤ **θεσμοθετημένου τύπου**

Αναλυτικά, οι ΣΔΙΤ συμβατικού τύπου αφορούν τις τυπικές συμβάσεις μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα όπως οι κλασσικές συμβάσεις ανάθεσης δημοσίων έργων και οι συμβάσεις παραχώρησης. Από την άλλη, οι ΣΔΙΤ θεσμοθετημένου τύπου, είναι οι ουσιαστικές συμβάσεις ΣΔΙΤ, οι οποίες υλοποιούνται από μία **Ανώνυμη Εταιρία Ειδικού Σκοπού (ΑΕΕΣ)** που ιδρύεται αποκλειστικά για την εκτέλεση της σύμβασης ΣΔΙΤ.

Σύμφωνα με την Πράσινη Βίβλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι ΣΔΙΤ θεσμοθετημένου τύπου δεν αποτελούν δημόσια σύμβαση και δεν μπορούν να υπαχθούν στο ενωσιακό δίκαιο περί δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων παραχώρησης.

Σημειώνεται ότι η ανώνυμη εταιρεία ειδικού σκοπού στα έργα ΣΔΙΤ της Ελληνικής επικράτειας, πρέπει να διαθέτει έδρα στην Ελλάδα και συστήνεται σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο από τον ανάδοχο πριν από την υπογραφή της σύμβασης σύμπραξης, αποκλειστικά και μόνο για τους σκοπούς της σύμβασης σύμπραξης και το έργο. Ιδρυτής και αρχικός μέτοχος της ΑΕΕΣ είναι αποκλειστικά ο ανάδοχος. Η ΑΕΕΣ έχει ως αποκλειστικό σκοπό της την εκτέλεση της σύμβασης σύμπραξης σύμφωνα με τις προδιαγραφές-προϋποθέσεις της τελευταίας και τις κείμενες διατάξεις της εφαρμοστέας νομοθεσίας.

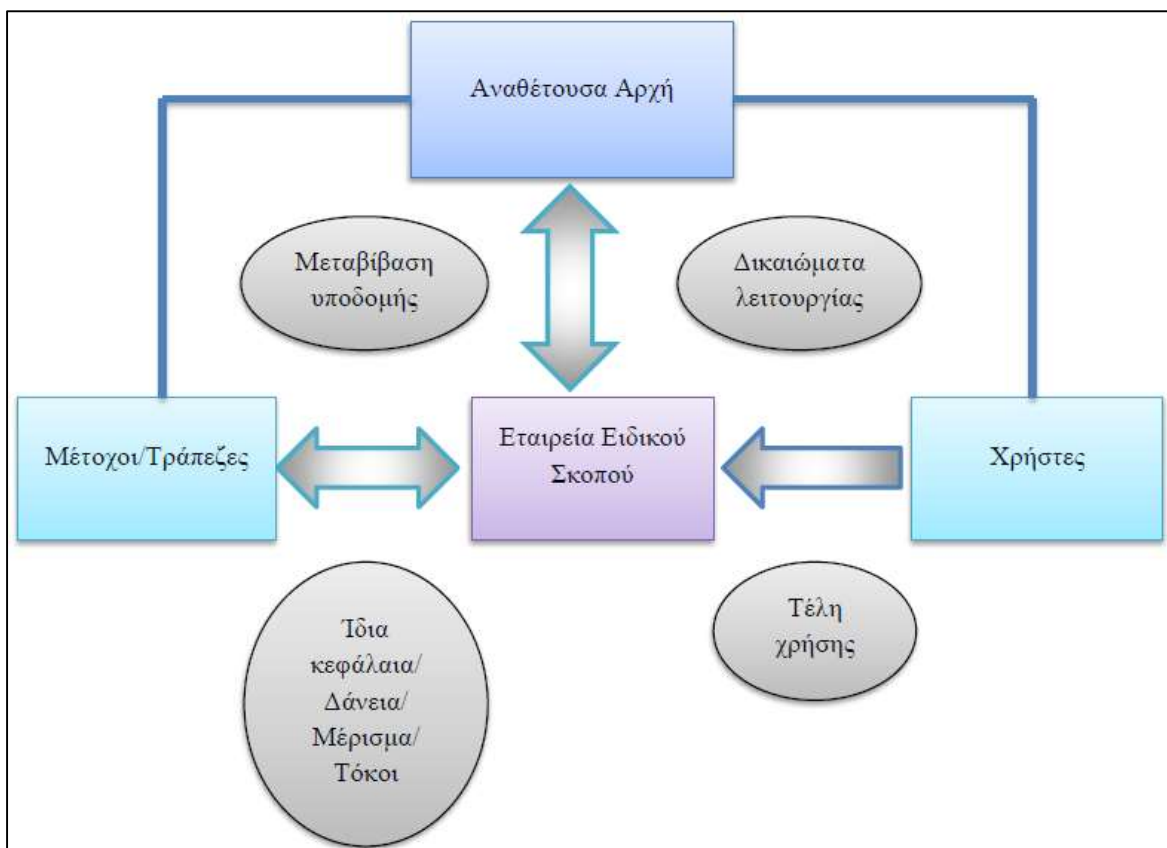

Σχήμα 9: Λειτουργία Ανώνυμης Εταιρείας Ειδικού Σκοπού (Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, ΕΓΣΔΙΤ, εγχειρίδιο για την υλοποίηση έργων και υπηρεσιών μέσω ΣΔΙΤ, 2006)

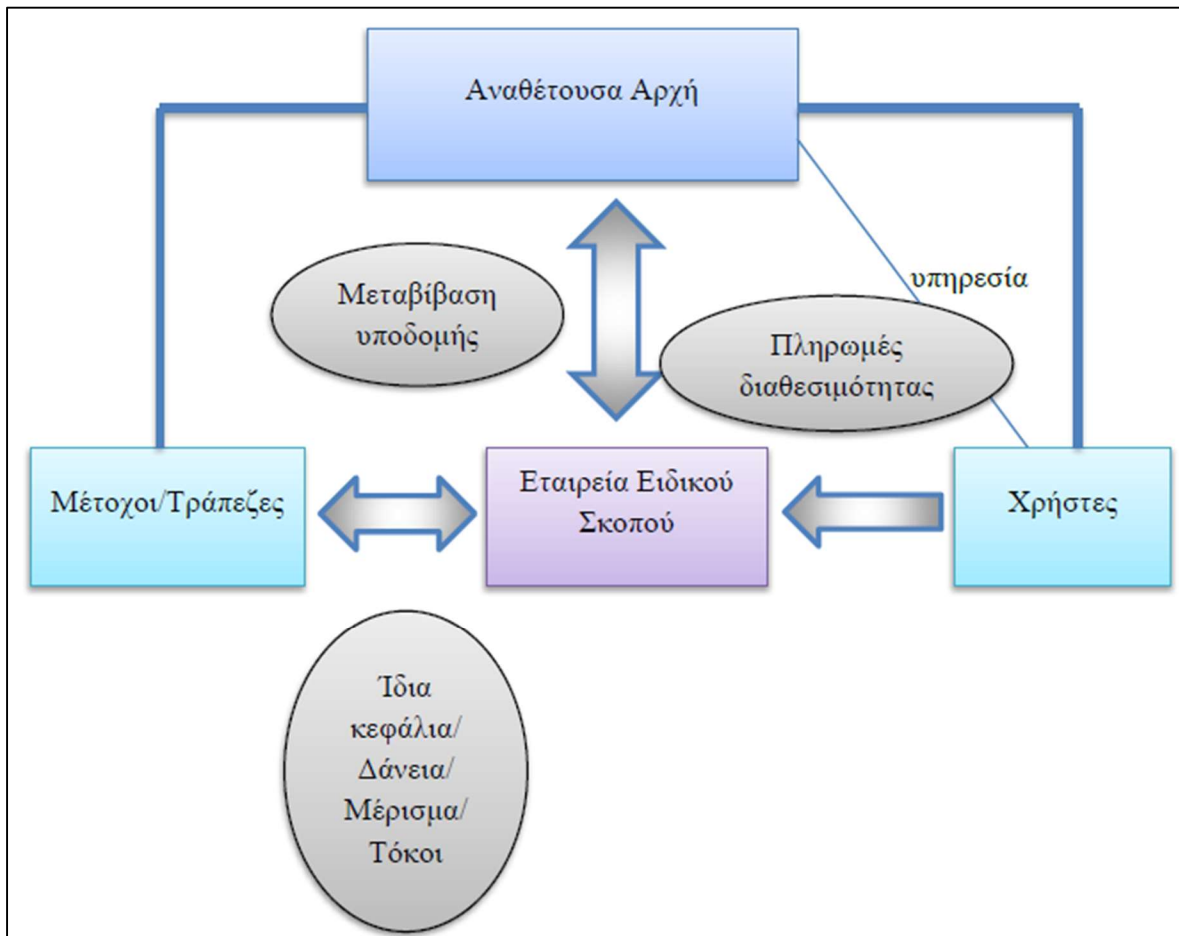
Επίσης, οι συμβάσεις ΣΔΙΤ διακρίνονται σε δύο ακόμη κατηγορίες ανάλογα με τον τρόπο αμοιβής του ιδιωτικού φορέα:

- **Ανταποδοτικά**, δηλαδή με αμοιβή που προέρχεται από τους τελικούς χρήστες και την εκμετάλλευση του έργου.
- **Μη ανταποδοτικά**, δηλαδή με τακτικές αμοιβές του δημοσίου.

Αναλυτικά, στις ανταποδοτικές συμβάσεις ΣΔΙΤ, ο ιδιωτικός φορέας με την ολοκλήρωση του έργου αναλαμβάνει τη λειτουργία και εκμετάλλευση του έργου και η αμοιβή του προκύπτει από τους τελικούς χρήστες (για παράδειγμα διόδια σε έναν οδικό άξονα). Στις μη ανταποδοτικές συμβάσεις ΣΔΙΤ, η αμοιβή του ιδιωτικού φορέα που υλοποιεί το έργο / την παροχή υπηρεσιών προέρχεται από το δημόσιο με τμηματικές καταβολές του συμφωνηθέντος τιμήματος. Η λειτουργία των συμπράξεων στα ανταποδοτικά και μη ανταποδοτικά έργα ΣΔΙΤ παρουσιάζονται στα παρακάτω δύο σχήματα:

Σχήμα 10: Λειτουργία Ανταποδοτικών Έργων ΣΔΙΤ (Πηγή: Αγγέλη, 2014)

Σχήμα 11: Λειτουργία Μη Ανταποδοτικών Έργων ΣΔΙΤ (Πηγή: Αγγέλη, 2014)

3.3 Τύποι Συμβάσεων ΣΔΙΤ

Οι συμβάσεις ΣΔΙΤ διακρίνονται σε διάφορους τύπους ανάλογα με τον τρόπο χρηματοδότησης, ανάληψης κινδύνων, πληρωμών, κ.λπ. Οι σημαντικότεροι τύποι συμβάσεων ΣΔΙΤ αναφέρονται παρακάτω (και με την Αγγλική τους ορολογία):

- **Συμβάσεις B.O.L.T. (Build – Own – Lease - Transfer)**, στις οποίες ο ιδιωτικός φορέας χρηματοδοτεί και κατασκευάζει το έργο. Το δημόσιο πληρώνει ενοίκιο στον ιδιώτη για να χρησιμοποιεί το έργο και με την ολοκλήρωση της σύμβασης η ιδιοκτησία του έργου μεταβιβάζεται στο δημόσιο.

- **Συμβάσεις B.O.O.T. (Build – Own – Operate - Transfer)**, στις οποίες ο ιδιωτικός φορέας κατασκευάζει και λειτουργεί το έργο που του ανήκει για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Με την ολοκλήρωση της σύμβασης ο ιδιωτικός φορέας μεταβιβάζει το έργο στον δημόσιο τομέα.

- **Συμβάσεις D.B.F.O. (Design – Build – Finance - Operate)**, στις οποίες ο ιδιωτικός φορέας σχεδιάζει, κατασκευάζει, χρηματοδοτεί και λειτουργεί το έργο για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Ο δημόσιος τομέας αγοράζει τις υπηρεσίες που παρέχει ο ιδιωτικός φορέας, εφόσον επιτυγχάνονται οι αποδόσεις που έχουν συμφωνηθεί.

- **Συμβάσεις B.O.T. (Build – Operate - Transfer)**, στις οποίες ο ιδιωτικός φορέας κατασκευάζει και λειτουργεί το έργο που ανήκει στο δημόσιο για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Με την ολοκλήρωση της σύμβασης ο ιδιωτικός φορέας μεταβιβάζει το έργο στον δημόσιο τομέα.

- **Συμβάσεις B.T.O. (Build – Transfer - Operate)**, στις οποίες ο ιδιωτικός φορέας σχεδιάζει, χρηματοδοτεί, κατασκευάζει και στη συνέχεια μεταβιβάζει το έργο στο δημόσιο. Η διαχείριση και η λειτουργία του έργου πραγματοποιείται από τον ιδιωτικό τομέα, ο οποίος λαμβάνει έσοδα από την λειτουργία του.

- **Συμβάσεις L.R.O. (Lease – Rehabilitate - Operate)**, στις οποίες ο ιδιωτικός φορέας χρηματοδοτεί τον εκσυγχρονισμό του έργου, το οποίο στη συνέχεια το λειτουργεί για να αποκομίσει όφελος. Το δημόσιο πληρώνεται από τον ιδιωτικό φορέα για την παραχώρηση του έργου, το οποίο παραμένει στην ιδιοκτησία του δημοσίου.

- **Συμβάσεις B.O.O. (Build – Own - Operate)**, στις οποίες ο ιδιωτικός φορέας έχει στην κατοχή του το έργο που σχεδιάζει, χρηματοδοτεί, κατασκευάζει και λειτουργεί για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα. Οι προδιαγραφές του έργου και το τέλος χρήσης καθορίζονται από το δημόσιο.

- **Παραχωρήσεις (Concessions)**, οι οποίες αποτελούν στην πράξη παρόμοιες συμβάσεις με τις ΣΔΙΤ και αναλύονται στην επόμενη παράγραφο.

Επίσης, στα πλαίσια των συμβάσεων ΣΔΙΤ συνηθίζονται να πραγματοποιούνται συμβάσεις για τη διαχείριση-λειτουργία ή/και συντήρηση ενός έργου (*Management and Maintenance Contracts*), κατά τις οποίες ο ιδιωτικός φορέας είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση και συντήρηση του έργου και αμείβεται από τον δημόσιο τομέα σύμφωνα με τις αποδόσεις ποιότητας ή ποσότητας που επιτυγχάνονται, όπως για παράδειγμα στο έργο του φράγματος Χαβρία (αναλύεται η αντίστοιχη μελέτη περίπτωσης σε επόμενο κεφάλαιο), όπου οι πληρωμές διαθεσιμότητας προς τον ιδιωτικό φορέα πραγματοποιούνται εφόσον τηρούνται οι προδιαγραφές της ποιότητας και της διαθεσιμότητας του παραγόμενου πόσιμου νερού.

Σύμφωνα με τον Chege L. (2001) και τα δεδομένα από την παγκόσμια τράπεζα, η κατανομή των βασικών αρμοδιοτήτων στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα στις συμβάσεις συμπράξεων αναφέρεται συνοπτικά στον επόμενο πίνακα:

**Πίνακας 3: Κατανομή Βασικών Αρμοδιοτήτων Συμβάσεις Συμπράξεων Δημοσίου-Ιδιωτικού Τομέα
(Πηγή: Chege L. 2001)**

Κατηγορία Σύμβασης / Παράμετρος	Κυριότητα Έργου	Λειτουργία - Συντήρηση	Χρηματοδότηση Κεφαλαίου	Ανάληψη Κινδύνου	Διάρκεια Σύμβασης
Σύμβαση Υπηρεσιών	Δημόσιος Τομέας	Δημόσιος & Ιδιωτικός Τομέας	Δημόσιος Τομέας	Δημόσιος Τομέας	1-2 έτη
Σύμβαση διαχείρισης	Δημόσιος Τομέας	Ιδιωτικός Τομέας	Δημόσιος Τομέας	Δημόσιος Τομέας	3-5 έτη
Μίσθωση	Δημόσιος Τομέας	Ιδιωτικός Τομέας	Δημόσιος Τομέας	Δημόσιος & Ιδιωτικός Τομέας	8-15 έτη
Παραχωρήσεις	Δημόσιος Τομέας	Ιδιωτικός Τομέας	Ιδιωτικός Τομέας	Ιδιωτικός Τομέας	25-30 έτη
BOT	Δημόσιος & Ιδιωτικός Τομέας	Ιδιωτικός Τομέας	Ιδιωτικός Τομέας	Ιδιωτικός Τομέας	20-30 έτη
Εκχωρήσεις	Δημόσιος & Ιδιωτικός Τομέας	Ιδιωτικός Τομέας	Ιδιωτικός Τομέας	Ιδιωτικός Τομέας	Αόριστος (δύναται να περιορίζεται λόγω αδειών)

3.4 Σύγκριση ΣΔΙΤ – Συμβάσεων Παραχώρησης

Οι ΣΔΙΤ σε σχέση με τις Συμβάσεις Παραχώρησης, (οι οποίες αποτελούν ουσιαστικά υποσύνολο των ΣΔΙΤ), παρουσιάζουν πολλά κοινά στοιχεία αλλά και ορισμένες σημαντικές διαφορές. Συγκεκριμένα οι ομοιότητες αναλύονται στη συνέχεια:

- Οι ΣΔΙΤ και οι ΣΠ αποτελούν και οι δύο **έγγραφες συμβάσεις** μεταξύ του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα με σκοπό την υλοποίηση έργων ή την εκτέλεση παροχής υπηρεσιών.

- Επίσης, οι ΣΔΙΤ και οι ΣΠ **κυρώνονται με νόμο** διότι με τις συμβάσεις αυτές το δημόσιο παραχωρεί στον ιδιώτη αρμοδιότητες και προνόμια που ανήκουν στον δημόσιο τομέα.

Οι διαφορές των ΣΔΙΤ με τις ΣΠ είναι οι εξής:

- Στις ΣΔΙΤ ο ιδιωτικός φορέας **αναλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του κινδύνου** εκτέλεσης της σύμβασης, ενώ στις ΣΠ ο ιδιώτης αναλαμβάνει σημαντικά μικρότερο μέρος του κινδύνου, επικουρώντας το δημόσιο φορέα.
- Στις ΣΔΙΤ η **αμοιβή του ιδιώτη** προκύπτει είτε τμηματικά από το δημόσιο είτε από την εκμετάλλευση του έργου και τους τελικούς χρήστες. Στις ΣΠ ο ιδιωτικός φορέας αμείβεται αποκλειστικά από τους τελικούς χρήστες και μόνο συμπληρωματικά δύναται να πληρωθεί από το δημόσιο.
- Στην περίπτωση που υπάρξουν **διαφορές** του ιδιωτικού με τον δημόσιο φορέα, στις ΣΔΙΤ η επίλυση πραγματοποιείται μέσω διαιτησίας ενώ στις ΣΠ η επίλυση των διαφορών πραγματοποιείται στα διοικητικά δικαστήρια.

3.5 Διαιτησία

Κατά την υλοποίηση μίας σύμβασης ΣΔΙΤ, σε περίπτωση που παρουσιαστεί κάποια διαφορά μεταξύ των συμβαλλομένων, ο νόμος 3389/2005 για την επίλυση της διαφοράς αποκλείει την προσφυγή στα κρατικά δικαστήρια και προδιαγράφει ως **μοναδικό τρόπο επίλυσης της διαφοράς τη διαιτησία**. Η απόφαση της διαιτησίας είναι οριστική, δεν υπόκειται σε κανένα ένδικο μέσο και παράλληλα είναι εκτελεστή εφόσον δεν υφίσταται απαίτηση να καταστεί εκτελεστή από το δικαστήριο.

Συνεπώς, η επίλυση των διαφορών στις ΣΔΙΤ δεν εμπίπτει στο νομικό πλαίσιο για τις διαιτησίες του δημοσίου, αλλά πραγματοποιείται για την κάθε περίπτωση από τα συμβαλλόμενα μέρη ξεχωριστά με βάση την αρχή της συμβατικής ελευθερίας.

Σύμφωνα με την Τσότσου (2020), η ρήτρα διαιτησίας αποτελεί πρακτική που απαντά διεθνώς στις αναπτυξιακές συμβάσεις, προκειμένου οι ιδιώτες να εξασφαλισθούν προς την κατεύθυνση της **ταχείας και αποτελεσματικής επίλυσης των διαφορών** χωρίς τις μεγάλες δαπάνες και καθυστερήσεις που συνεπάγεται η προσφυγή στα κρατικά δικαστήρια.

3.6 Εκσυγχρονισμός Νομοθετικού Πλαισίου για τις Δημόσιες Συμβάσεις

Με τους τελευταίους δύο νόμους για τα δημόσια έργα **Νόμος 4412/2016: Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)** και **Νόμος 4782/2021: Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία**) επηρεάζεται άμεσα ή έμμεσα ο τρόπος υλοποίησης των ΣΔΙΤ.

Στόχος των παραπάνω δύο νόμων του 2016 και 2021 για τις δημόσιες συμβάσεις, είναι η αντιμετώπιση κάποιων χρόνιων προβλημάτων των δημοσίων έργων και παροχής υπηρεσιών, όπως:

- οι **καθυστερήσεις** που παρουσιάζονται κατά την εκτέλεση κυρίως κατασκευαστικών έργων
- η **διακοπή εκτέλεσης** των έργων πριν την ολοκλήρωσή τους και
- η **υπέρβαση** του προϋπολογισμού

Στα πλαίσια των παραπάνω διατάξεων, κάποιες από τις σημαντικές αλλαγές που έχουν νομοθετηθεί είναι οι εξής:

- **Ανάθεση συμβουλευτικών υπηρεσιών:** Σε ΣΠ ή ΣΔΙΤ εκτιμώμενης αξίας σύμβασης ή τμήματος αυτής μεγαλύτερης των τριάντα εκατομμυρίων ευρώ (κυρίως για σχεδιασμό, μελέτη, έλεγχο μελέτης, διοίκηση και επίβλεψη), δύναται η αναθέτουσα αρχή να αναθέσει με διαπραγμάτευση με ανάρτηση της πρόσκλησης στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντος φορέα, υπηρεσίες συμβούλου για τεχνικά, οικονομικά, νομικά, οργανωτικά και άλλα ειδικά θέματα με αμοιβή έως 0,5% της σύμβασης.

- **Μείωση της δυνατότητας πολλαπλών προσφυγών:** Για την μείωση του χρόνου επιλογής αναδόχου ενός έργου, θεσμοθετείται η δυνατότητα προσφυγής κατά τη διαδικασία του διαγωνισμού σε συγκεκριμένα στάδια ώστε να αποφευχθούν ο μεγάλος αριθμός προσφυγών και οι σημαντικές καθυστερήσεις εκτέλεσης του έργου.

- **Μείωση μεγάλων εκπτώσεων:** Για την μείωση των μεγάλων εκπτώσεων που συνηθίζεται να προσφέρουν οι διαγωνιζόμενοι κατά τη διαγωνιστική διαδικασία, που συχνά δημιουργούν προβλήματα στην εκτέλεση του έργου, σε περίπτωση που η διαφορά στην έκπτωση υπερβαίνει το ποσοστό 10%, ο διαγωνιζόμενος υποχρεούται στην οικονομική αιτιολόγηση της προσφοράς. Επίσης, οι εγγυητικές επιστολές συμμετοχής στο διαγωνισμό προκύπτουν από τον προϋπολογισμό του έργου και όχι από την προσφερόμενη τιμή (στην περίπτωση έκδοσης εγγυητικής επιστολής με βάση την οικονομική προσφορά που εφαρμόζεται σημαντική έκπτωση το ποσό της εγγυητικής είναι αναλογικά μειωμένο).

3.7 Συνολικό Νομοθετικό Πλαίσιο ΣΔΙΤ

Το νομοθετικό πλαίσιο και τα εγχειρίδια / οδηγοί που έχουν εκδοθεί από τον Ελληνικό κράτος καθώς και οι οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορούν την εκτέλεση των συμβάσεων ΣΔΙΤ παρουσιάζονται συγκεντρωτικά στον επόμενο πίνακα:

Πίνακας 4: Νομοθετικό Πλαίσιο – Οδηγίες Συμβάσεις ΣΔΙΤ

Α/Α	Νομοθετικό Πλαίσιο – Οδηγίες Συμβάσεων ΣΔΙΤ
1.	Νόμος 3389/2005: Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα.
2.	Νόμος 3483/2006: Τροποποίηση και συμπλήρωση των διατάξεων για τη χρηματοδοτική μίσθωση, διατάξεις περί δημοσίων εσόδων και άλλες ρυθμίσεις (άρθρο 16, παρ. 1).
3.	Εγχειρίδιο για την υλοποίηση έργων και υπηρεσιών μέσω ΣΔΙΤ, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Ειδική Γραμματεία Συμπράξεων δημόσιου – ιδιωτικού τομέα (2006).
4.	Συμπράξεις δημόσιου – ιδιωτικού τομέα, συνοπτικός οδηγός, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Ειδική Γραμματεία Συμπράξεων δημόσιου – ιδιωτικού τομέα (2006).
5.	Νόμος 4412/2016: Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ).
6.	Νόμος 4782/2021: Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία.
7.	Πράσινο Βιβλίο σχετικά με τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και το κοινοτικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2004).
8.	Οδηγία 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης.
9.	Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ.
10.	Οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ.

Κεφάλαιο 4: Κρίσιμοι Παράμετροι Υλοποίησης ΣΔΙΤ

4.1 Πλεονεκτήματα - Μειονεκτήματα ΣΔΙΤ

Η επιλογή των ΣΔΙΤ αντί για τις συμβατικές δημόσιες συμβάσεις βασίζεται στον βέλτιστο επιμερισμό του κινδύνου υλοποίησης του έργου / παροχής υπηρεσίας από το δημόσιο στον ιδιωτικό εταίρο, στην αυστηρή τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων, στην γρήγορη διαγωνιστική διαδικασία για την ανάδειξη του αναδόχου, στη νομική ασφάλεια, κ.α., προσφέροντας αξία στον δημόσιο τομέα και τελικά τους τελικούς χρήστες.

Οι ΣΔΙΤ μπορεί να είναι περισσότερο περίπλοκες συμβάσεις σε σχέση με τις συμβατικές δημόσιες συμβάσεις, διότι απαιτούν λεπτομερή προετοιμασία και προγραμματισμό του έργου και σωστή διαχείριση κατά τη φάση της διαγωνιστικής διαδικασίας για την παροχή κινήτρων στον ανταγωνισμό μεταξύ των προσφερόντων.

Απαιτούν επίσης προσεκτικό σχεδιασμό για την συμβασιοποίηση του έργου / υπηρεσίας για την κατανομή των κινδύνων και την επίτευξη μιας αποδεκτής ισορροπίας μεταξύ του κινδύνου και της αντίστοιχης απόδοσης της επένδυσης. Παρ' όλα αυτά οι ΣΔΙΤ διαθέτουν πολλά και σημαντικά πλεονεκτήματα τα οποία συνοπτικά αναφέρονται στη συνέχεια:

- Σημαντικό **μερίδιο των κινδύνων** του έργου / παροχής υπηρεσίας μεταφέρεται στον ιδιωτικό εταίρο, ιδίως όσον αφορά το σχεδιασμό, την κατασκευή, τη λειτουργία - συντήρηση και/ή τη χρηματοδότηση του έργου.
- Ο ιδιωτικός φορέας που αναλαμβάνει να **διαχειριστεί τους κινδύνους** του έργου, κατά κανόνα το πραγματοποιεί με μικρότερο κόστος και περισσότερο αποδοτικά.
- Ο **χρόνος εκτέλεσης** του έργου και το **κόστος υλοποίησής** του μειώνονται σημαντικά και επιτυγχάνεται η βέλτιστη απόδοση ποιότητας/τιμής (*value for money*).

Σε περίπτωση που προκύψει υπέρβαση του προϋπολογισμού, ο ιδιωτικός τομέας αναλαμβάνει συνήθως το κόστος, εξοικονομώντας κρατικούς πόρους.

- Με την υλοποίηση των ΣΔΙΤ επιτυγχάνεται η βέλτιστη οικονομική αποδοτικότητα των δημοσίων πόρων, διότι ο ιδιωτικός φορέας που επιλέγεται μέσα από αυστηρή διαγωνιστική διαδικασία, προσφέρει σημαντική **οικονομική συμμετοχή**.
- Οι πληρωμές στον ιδιωτικό τομέα στα έργα ΣΔΙΤ συνήθως συνδέονται με την απόδοση του έργου δημιουργώντας **κίνητρα και αποτελεσματικότητα**.
- Η χρηματοδότηση των έργων ΣΔΙΤ γίνεται συνήθως με **χαμηλό δημοσιονομικό κόστος**.
- Λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις ολόκληρου του **κύκλου ζωής του έργου** και γίνεται εστίαση στις **προδιαγραφές** των εκροών του έργου και όχι στις εισροές του έργου.
- Η **αντιμετώπιση των κινδύνων του έργου** που μεταφέρονται σε μεγάλο ποσοστό στον ιδιωτικό εταίρο πραγματοποιείται συνήθως με εφαρμογή ιδιωτικής χρηματοδότησης.
- Ο δημόσιος φορέας του έργου πραγματοποιεί **πληρωμές στον ιδιωτικό φορέα βάσει απόδοσης** ή παραχωρεί στον ιδιωτικό εταίρο το δικαίωμα να δημιουργεί έσοδα από την εκμετάλλευση του έργου / παροχής της υπηρεσίας.
- Οι επενδυτικές αποφάσεις των ΣΔΙΤ βασίζονται σε **μακροπρόθεσμα στοιχεία** της λειτουργίας και εκμετάλλευσης του έργου και όχι σε βραχυπρόθεσμα στοιχεία που είναι λιγότερα ασφαλή.

- Η διασταύρωση και μεταφορά δεξιοτήτων και γνώσεων μεταξύ του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα δύναται να δημιουργήσει **καινοτομία** και να προσφέρει **αποτελεσματικότητα**.
- Ο ιδιωτικός τομέας συχνά προσφέρει **σημαντικούς πόρους** όπως υψηλή τεχνική και κατασκευαστική ικανότητα, ευελιξία, τεχνογνωσία που δεν είναι διαθέσιμοι στο δημόσιο τομέα.
- Ο δημόσιος τομέας μέσω του φορέα που ιδρύεται για την υλοποίηση της εκάστοτε σύμβασης ΣΔΙΤ, εξασφαλίζει **αποτελεσματική επίβλεψη και έλεγχο** του ιδιώτη εταίρου.

Από την άλλη, υφίστανται ορισμένα πιθανά μειονεκτήματα από την υλοποίηση των ΣΔΙΤ που συνοψίζονται παρακάτω:

- Ο αριθμός των εμπλεκόμενων μερών και ο μακροπρόθεσμος χαρακτήρας των έργων ΣΔΙΤ δημιουργούν την ανάγκη για πολύπλοκες διαπραγματεύσεις μεταξύ των συμβαλλομένων μερών και την υπογραφή **περίπλοκων συμβολαίων**, με αποτέλεσμα το υψηλό συναλλακτικό και νομικό κόστος και σε ορισμένες περιπτώσεις την καθυστέρηση εκτέλεσης τους έργου.
- Υφίσταται κίνδυνος ο ιδιωτικός φορέας να καταστεί αφερέγγυος ή να αποκομίσει κατά τη διάρκεια του έργου **υπέρογκα κέρδη**, με αποτέλεσμα την εμφάνιση προβλημάτων στο δημόσιο φορέα και τη δημιουργία πολιτικού κόστους.
- Ο μακροπρόθεσμος χαρακτήρας ενός έργου ΣΔΙΤ έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία σημαντικών **δαπανών για μεγάλο χρονικό διάστημα** πριν εμφανιστεί το όφελος από την υλοποίηση του έργου.

- Μερικές φορές ο δημόσιος τομέας δύναται να **δανείζεται φθηνότερα** σε σχέση με τον ιδιωτικό τομέα.
- Δύναται να εμφανιστεί **μονοπωλιακές συνθήκες** από την εκτέλεση του ΣΔΙΤ και ο ιδιωτικός φορέας να αναπροσαρμόζει το τέλος χρήσης με αποτέλεσμα μέρος του πληθυσμού να αδυνατεί να καταβάλει το αντίτιμο για την χρήση του έργου / υπηρεσιών.
- Η προσπάθεια για την μείωση των κατασκευαστικών ή λειτουργικών δαπανών ενός έργου από τον ιδιωτικό εταίρο, δύναται να **υποβαθμίσει την ποιότητα** του έργου / παρεχόμενων υπηρεσιών.

Οι Shi et al (2016) μελέτησαν διάφορες παραμέτρους που συμβάλουν στην επιτυχή υλοποίηση των συμβάσεων ΣΔΙΤ. Από την ανάλυση των παραμέτρων αυτών προέκυψαν είκοσι εννιά (29) παράμετροι που ονομάστηκαν **κρίσιμοι παράγοντες επιτυχίας (Critical Success Factors)** των συμβάσεων ΣΔΙΤ οι οποίοι παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα.

Πίνακας 5: Κρίσιμοι Παράγοντες Επιτυχίας Υλοποίησης Συμβάσεων ΣΔΙΤ (Πηγή: Shi et al 2016)

A/A	Κρίσιμοι Παράγοντες Επιτυχίας ΣΔΙΤ
1	Η ορθή κρατική εποπτεία
2	Η κυβερνητική προθυμία
3	Η καλή συνεργασία των εμπλεκομένων μερών
4	Οι δυνατότητες της κυβέρνησης να εκπληρώσει τη σύμβαση
5	Οι δυνατότητες της κυβέρνησης για διοικητική εκτέλεση της σύμβασης
6	Τυποποιημένη διαδικασία για την υλοποίηση των έργων ΣΔΙΤ
7	Οι δυνατότητες του ιδιωτικού φορέα να εκπληρώσει τη σύμβαση
8	Οι οικονομικές δυνατότητες του ιδιωτικού φορέα
9	Η αποκάλυψη πληροφοριών στον ιδιωτικό φορέα εύλογα και έγκαιρα
10	Η εμπειρία του ιδιωτικού φορέα σε έργα ΣΔΙΤ
11	Οι προσδοκίες κέρδους του ιδιωτικού φορέα
12	Η κοινή γνώμη
13	Η ικανοποίηση του κοινού
14	Το επίπεδο της δημόσιας αναγνώρισης
15	Το ευνοϊκό νομικό πλαίσιο
16	Το σταθερό μακροοικονομικό περιβάλλον
17	Η σωστή οικονομική πολιτική
18	Οι πλήρεις οδηγίες για την υλοποίηση των συμβάσεων ΣΔΙΤ
19	Ο σαφής ορισμός και τεκμηρίωση του έργου
20	Η κρατική οικονομική εγγύηση
21	Η πολιτική υποστήριξη
22	Η διαθεσιμότητα των κεφαλαίων
23	Η πολυπλοκότητα του έργου
24	Η περίοδος παραχώρησης
25	Η ορθή κατανομή κινδύνων
26	Η αποτελεσματική διαχείριση για το κόστος, τον χρόνο και την ποιότητα
27	Λογική τιμή παρεχόμενων υπηρεσιών
28	Η αποτελεσματική διαχείριση συμβολαίων
29	Οι πολιτικές και προϋποθέσεις για τη μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων

4.2 Χρηματοδότηση Συμβάσεων ΣΔΙΤ

Στις μακροχρόνιες συμβάσεις τύπου ΣΔΙΤ, ο ιδιωτικός φορέας που εκτελεί το έργο / παροχή υπηρεσίας αμείβεται είτε με πληρωμές διαθεσιμότητας από τον δημόσιο φορέα βάσει της απόδοσης που επιτυγχάνεται είτε αμείβεται από τους τελικούς χρήστες. Η χρηματοδότηση όμως του έργου στο μεγαλύτερο τμήμα της πραγματοποιείται από τον ιδιωτικό φορέα.

Η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού που ιδρύεται από τον ιδιωτικό φορέα και αναλαμβάνει την υλοποίηση της σύμβασης ΣΔΙΤ, έχει δυνατότητα να χρηματοδοτήσει το έργο χρησιμοποιώντας ίδια ή ξένα κεφάλαια και κεφάλαια που δύναται να προκύψουν από την εκμετάλλευση του έργου.

Ο ιδιωτικός φορέας επιλέγει τον τρόπο χρηματοδότησης του έργου από εσωτερικές ή εξωτερικές πηγές ή συνδυασμό των δύο πηγών με στόχο να κρατήσει το κόστος χρηματοδότησης στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο. Στις συμβάσεις ΣΔΙΤ επιλέγεται κατά κύριο λόγο η χρηματοδότηση να πραγματοποιείται από μακροπρόθεσμους χρηματοοικονομικούς πόρους. Η χρηματοδότηση των μακροπρόθεσμων αναγκών ενός έργου ΣΔΙΤ από βραχυπρόθεσμους πόρους ενέχει σημαντικούς κινδύνους που αναλύονται σε επόμενο κεφάλαιο.

Για την επιλογή του **βέλτιστου συνδυασμού πηγών για τη χρηματοδότηση των έργων ΣΔΙΤ** είναι απαραίτητο να ληφθούν υπόψη εκτός από ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια. Σύμφωνα με τους Sabolova & Tetretona (2010) κάποιοι από τους σημαντικότερες παραμέτρους που χρειάζεται να ληφθούν υπόψη κατά την επιλογή του τρόπου χρηματοδότησης των έργων ΣΔΙΤ αναφέρονται στη συνέχεια:

- Φύση και ποσοστό κινδύνου του συγκεκριμένου κλάδου δραστηριότητας.
- Νομική μορφή του συγκεκριμένου ιδιωτικού φορέα.

- Χαρακτηριστικά, δομή και όγκος περιουσιακών στοιχείων.
- Ποσό και διαθεσιμότητα των κερδών που θα προκύψουν, συμπεριλαμβανομένων της μερισματικής πολιτικής και της φορολόγησης.
- Πλήθος, χαρακτηριστικά και απαιτήσεις (π.χ. όσον αφορά τις εγγυήσεις) των χρηματοοικονομικών πηγών.
- Κατάσταση των χρηματοοικονομικών της κεφαλαιαγοράς την παρούσα χρονική περίοδο.
- Πεδίο εφαρμογής της κρατικής διοικητικής ρύθμισης που εκδίδεται από τη χρήση της δεδομένης χρηματοοικονομικής πηγής.
- Διαθεσιμότητα πληροφοριών για τις χρηματοοικονομικές πηγές.

Η ανάλυση - εξέταση όλων των παραπάνω κριτηρίων, και η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της επένδυσης με τη βοήθεια των κριτηρίων της **καθαρής παρούσας αξίας κεφαλαίου** και του **εσωτερικού συντελεστή απόδοσης**, επηρεάζει σημαντικά την επιλογή της βέλτιστης χρηματοοικονομικής πηγής ή του βέλτιστου συνδυασμού χρηματοοικονομικών πηγών του έργου.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι πιθανές πηγές χρηματοδότησης των έργων ΣΔΙΤ:

Πίνακας 6: Πιθανές Πηγές Χρηματοδότησης ΣΔΙΤ (Πηγή: Sabolova & Tetreanova 2010)

Είδος Χρηματοδότησης	Πηγή Χρηματοδότησης Συμβάσεων ΣΔΙΤ
Εσωτερική Χρηματοδότηση	Εσωτερικά κεφάλαια
	Κεφάλαια από οικονομικούς φορείς (σε συνδυασμό με άλλες πηγές χρηματοδότησης)
	Κέρδη εις νέο (σε συνδυασμό με άλλες πηγές χρηματοδότησης)
	Αποσβέσεις (δεν χρησιμοποιούνται στο αρχικό στάδιο ή στο στάδιο ανάπτυξης του έργου)
	Αποθεματικά (δύνатаι να χρησιμοποιηθούν αν επιτρέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία)
	Άλλα κεφάλαια (π.χ. επενδυτικό ταμείο ή ταμείο ανάπτυξης)
Εξωτερική Χρηματοδότηση	Τραπεζικά δάνεια
	Εταιρικά ομόλογα
	Μακροπρόθεσμες πιστώσεις από προμηθευτές (δύνатаι να χρησιμοποιηθούν ως συμπληρωματική πηγή σε συνδυασμό με άλλες πηγές χρηματοδότησης)
	Μακροπρόθεσμα ομόλογα (δύνатаι να χρησιμοποιηθούν ως συμπληρωματική πηγή σε συνδυασμό με άλλες πηγές χρηματοδότησης)
	Μακροπρόθεσμες πιστώσεις από πελάτες (δύνатаι να χρησιμοποιηθούν ως συμπληρωματική πηγή σε συνδυασμό με άλλες πηγές χρηματοδότησης)
	Χρηματοοικονομικές μισθώσεις
	Αποθεματικά (δύνатаι να χρησιμοποιηθούν αν επιτρέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία)

Από την άλλη, **στην περίπτωση που το δημόσιο συμμετέχει στη χρηματοδότηση** της σύμβασης ΣΔΙΤ, δύνатаι να αποκτήσει τα αναγκαία κεφάλαια από τις παρακάτω πηγές:

- Τον αναπτυξιακό νόμο.
- Τα προγράμματα δημοσίων επενδύσεων.

- Πόρους από την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Τις Εγγυήσεις του Δημοσίου.
- Εκχωρώντας δικαιώματα εκμετάλλευσης έργων που έχει στην κατοχή του.
- Δάνειο από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, για την εξασφάλιση χρηματοδότησης σε συμβάσεις ΣΔΙΤ, υφίσταται το πρόγραμμα με το Αγγλικό ακρωνύμιο JESSICA (*Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas* - Κοινή Ευρωπαϊκή υποστήριξη για βιώσιμες επενδύσεις σε αστικές περιοχές).

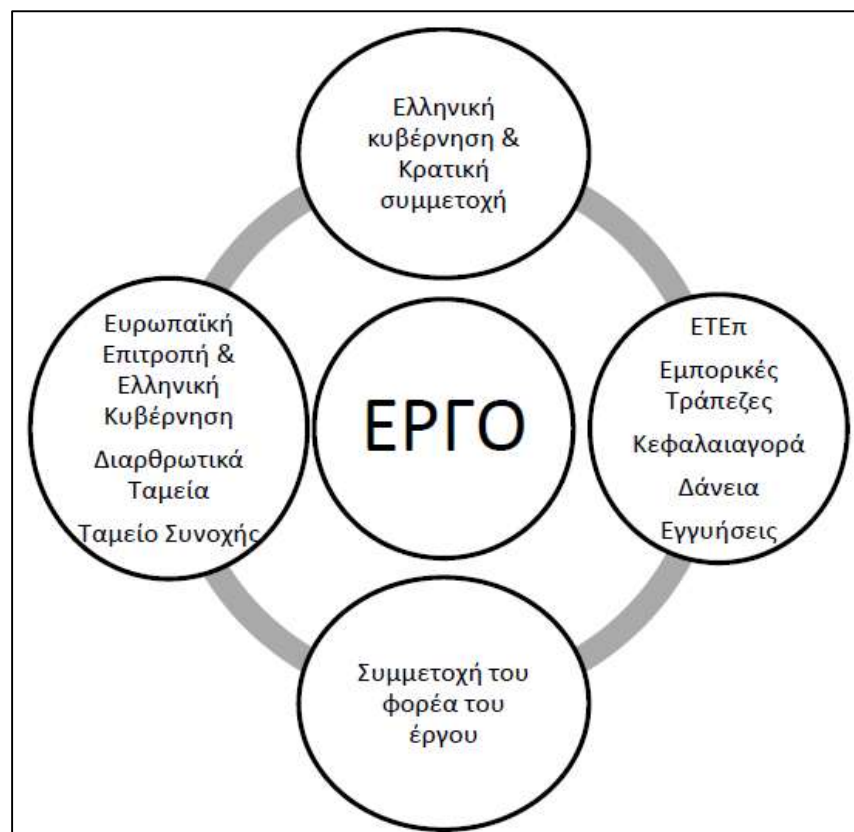
Στο εν λόγω πρόγραμμα συμμετέχουν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και η Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης. Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν τη δυνατότητα να δεσμεύσουν μέρος των μη επιστρεπτέων επιχορηγήσεων που λαμβάνουν από την ΕΕ και να επενδύσουν σε αναπτυξιακά έργα που προάγουν την βιώσιμη ανάπτυξη.

Κάποια από τα **βασικά οφέλη από την υλοποίηση του προγράμματος JESSICA** είναι η ανακύκλωση των πόρων, η επανα-επένδυση σε νέα έργα σε αστικές περιοχές, η μακροπρόθεσμη αξιοποίηση των διατεθειμένων πόρων από τις κοινοτικές επιχορηγήσεις, η μόχλευση διότι δίνεται η δυνατότητα συμμετοχής των ιδιωτικών φορέων για την υλοποίηση και διαχείριση των έργων.

Τα έργα που δύναται να επιλεγθούν αφορούν «ολοκληρωμένα και βιώσιμα σχέδια αστικής ανάπτυξης» όπως αστικές υποδομές (ύδρευση, αποχέτευση, μεταφορές, ενέργεια), διαχείριση ΑΣΑ, πολιτισμός, τουρισμός, βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, κτιριακά, κ.α.

Σημειώνεται ότι στον Ελλαδικό χώρο ο σημαντικότερος χρηματοδότης για την υλοποίηση συμβάσεων ΣΔΙΤ έως τώρα είναι η ΕΤΕπ. Οι εμπορικές Ελληνικές τράπεζες συμμετείχαν έως τώρα κυρίως στην έκδοση εγγυητικών επιστολών, αναλαμβάνοντας τον κίνδυνο που προκύπτει σε περίπτωση μη εκτέλεσης-ολοκλήρωσης του έργου από τον Ανάδοχο.

Οι πηγές χρηματοδότησης και η διαδικασία συγχρηματοδότησης μίας σύμβασης ΣΔΙΤ συνοψίζεται στο ακόλουθο σχήμα.

Σχήμα 12: Πηγές Χρηματοδότησης Συμβάσεων ΣΔΙΤ (Πηγή: Τεμπέλη 2018)

4.3 Διαχείριση Κινδύνων

Στις συμβάσεις ΣΔΙΤ, σε αντίθεση με τις παραδοσιακές συμβάσεις δημοσίων έργων και υπηρεσιών, ο ιδιωτικός εταίρος φέρει σημαντικούς κινδύνους και ευθύνες διαχείρισης. Επίσης, οι συμβάσεις συμπράξεων που υλοποιούνται στα έργα και τις παροχές υπηρεσιών,

διαθέτουν διαφορετικά χαρακτηριστικά, με αποτέλεσμα οι κίνδυνοι που προκύπτουν κάθε φορά να είναι διαφορετικοί και να κατανέμονται μεταξύ του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα σε διαφορετικές αναλογίες.

Οι βασικές κατηγορίες κινδύνων των συμβάσεων ΣΔΙΤ είναι οι παρακάτω:

- **Κατασκευαστικός Κίνδυνος**
- **Κίνδυνος Διαθεσιμότητας**
- **Κίνδυνος Ζήτησης**
- **Πιστωτικός Κίνδυνος**

Αναλυτικά, ο **κατασκευαστικός κίνδυνος** αφορά κυρίως την υπέρβαση του προϋπολογισμού και του χρονοδιαγράμματος του έργου, τις αδειοδοτήσεις καθώς και το λανθασμένο σχεδιασμό και κατασκευή που δεν τηρεί τις προδιαγραφές του έργου (καταλληλόλητα της κατασκευής). Ο κατασκευαστικός κίνδυνος επιβαρύνει τον ιδιωτικό τομέα που είναι και ο χρηματοδότης του έργου.

Ο **κίνδυνος διαθεσιμότητας** επιβαρύνει κυρίως τον ιδιωτικό τομέα εκτέλεσης της σύμβασης ΣΔΙΤ, διότι αυτός έχει την υποχρέωση βάσει των προδιαγραφών της σύμβασης του έργου να παρέχει συγκεκριμένη ποιότητα και ποσότητα υπηρεσιών στον τελικό χρήστη. Οι πληρωμές του ιδιωτικού φορέα από την αναθέτουσα αρχή συνδέονται με την αντίστοιχη απόδοση του έργου, με αποτέλεσμα η διαδικασία πληρωμών να αποτελεί από μόνη της έναν σημαντικό κίνδυνο για τον ιδιώτη (πιθανότητα για μείωση πληρωμών διαθεσιμότητας εφόσον παρουσιάζονται προβλήματα στην ποιότητα των υπηρεσιών). Συνεπώς στους κινδύνους που αναλαμβάνει ο ιδιωτικός φορέας συμπεριλαμβάνεται το κόστος της λειτουργίας, της συντήρησης, του προσωπικού, της αντικατάστασης του εξοπλισμού, κ.λπ.

Για παράδειγμα στο έργο του φράγματος Χαβρία (μελέτη περίπτωσης που αναλύεται παρακάτω), ο ιδιωτικός φορέας έχει την ευθύνη με την ολοκλήρωση του έργου και την θέση σε λειτουργία του φράγματος, της εγκατάστασης επεξεργασίας νερού και του υδραγωγείου, να παράγει και να διαθέτει συγκεκριμένη ποσότητα πόσιμου νερού συγκεκριμένης ποιότητας (κατάλληλη ποιότητα νερού για ανθρώπινη κατανάλωση όπως ορίζει η αντίστοιχη νομοθεσία).

Ο **κίνδυνος ζήτησης** επιβαρύνει κυρίως τον δημόσιο τομέα. Αφορά τις περιπτώσεις όπου η ζήτηση των παρεχόμενων υπηρεσιών από τη σύμβαση ΣΔΙΤ εμφανίζεται μειωμένη σε σχέση με τη ζήτηση που είχε υπολογιστεί αρχικά κατά τον σχεδιασμό και την υπογραφή της σύμβασης. Σε αυτήν την περίπτωση (και όταν η μειωμένη ζήτηση δεν οφείλεται σε υπαιτιότητα του ιδιώτη λόγω μειωμένης απόδοσης υπηρεσιών), οι απώλειες λόγω της μειωμένης ζήτησης καλύπτονται από τον δημόσιο φορέα. Στην περίπτωση που συμβατικά τμήμα του κινδύνου ζήτησης έχει αναληφθεί από τον ιδιωτικό φορέα παράλληλα ο δημόσιος φορέας έχει εγγυηθεί μία ελάχιστη τιμή-έσοδο προς τον ιδιώτη, που είναι ανεξάρτητη από τις τυχόν μεταβολές στη ζήτηση που θα προκύψει.

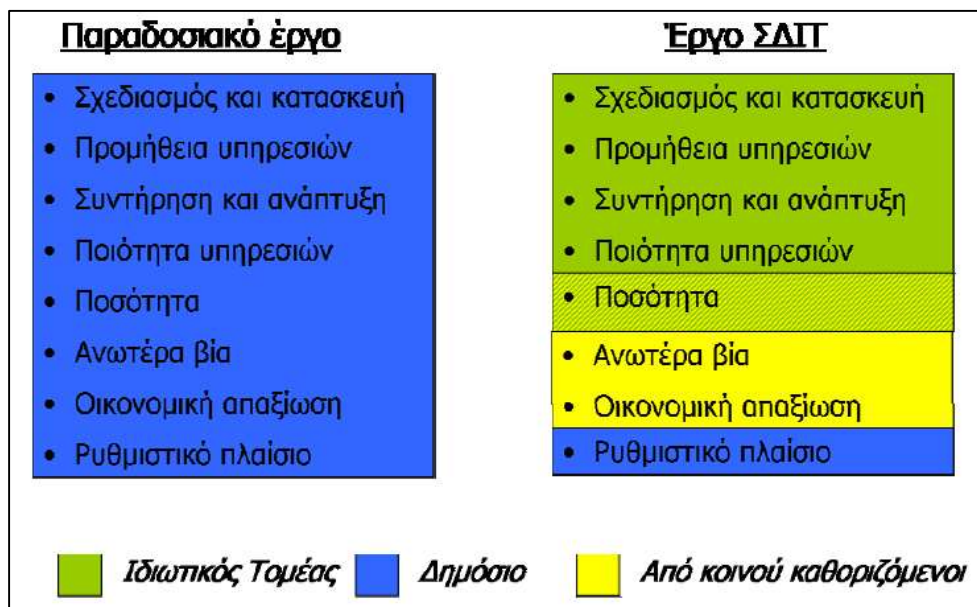
Ο **πιστωτικός κίνδυνος** μίας σύμβασης ΣΔΙΤ, επιβαρύνει κυρίως τον φορέα χρηματοδότησης (για παράδειγμα την τράπεζα που εκδίδει το δάνειο για την χρηματοδότηση της ΑΕΕΣ). Σε περίπτωση που η δημόσια συμμετοχή στη χρηματοδότηση είναι μικρή και ο ιδιώτης χρηματοδοτεί το μεγαλύτερο μέρος του έργου, συνήθως το μεγαλύτερο ποσοστό της επένδυσης χρηματοδοτείται από τις τράπεζες οι οποίες υπολογίζουν και συμπεριλαμβάνουν στο κόστος τους τον πιστωτικό κίνδυνο, αλλά και τους υπόλοιπους χρηματοδοτικούς κινδύνους όπως αλλαγές στην φορολογία και στη νομοθεσία, πολιτικός κίνδυνος, ρευστότητα, ανωτέρα βία, κ.λπ.

Ο ιδιωτικός φορέας πρέπει να εξασφαλίσει τη διαθεσιμότητα της χρηματοδότησης για το σύνολο του έργου και αυτό πρέπει να το τεκμηριώσει επαρκώς με τα απαραίτητα στοιχεία στην αναθέτουσα αρχή. Επίσης, υφίσταται πρόβλεψη στο νομικό πλαίσιο ώστε ο δημόσιος τομέας να μπορεί να συνάψει απευθείας σύμβαση με τον δανειστή του ιδιωτικού τομέα.

Η **κατανομή των κινδύνων** κατά την υλοποίηση σύμβασης ΣΔΙΤ έχει άμεση σχέση με την οικονομική βιωσιμότητα του έργου και πρέπει να αξιολογηθεί και να εκτιμηθεί εις βάθος ώστε να πραγματοποιηθεί ορθά μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών και να έχει επιτυχία η υλοποίηση του έργου.

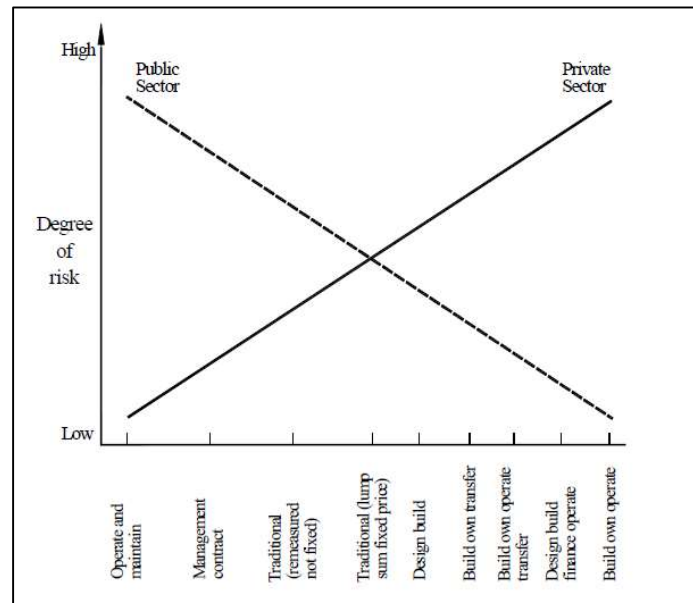
Ο ιδιωτικός φορέας πρέπει να αναλάβει τους κινδύνους που δύναται να διαχειριστεί με επιτυχία, ειδάλλως αυξάνεται η πιθανότητα το έργο να καταστεί μη βιώσιμο. Συνεπώς, κατά την συμβασιοποίηση του έργου ΣΔΙΤ, βασικός στόχος είναι να οριστούν με ακρίβεια οι ευθύνες, οι υποχρεώσεις και τα καθήκοντα των συμμετεχόντων φορέων και να κατανεμηθούν με σαφήνεια οι αντίστοιχοι κίνδυνοι.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται η διαφορά στην κατανομή των κινδύνων μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα κατά την εκτέλεση παραδοσιακού έργου και έργου μέσω ΣΔΙΤ.

Σχήμα 13: Διαφορές στην Κατανομή των Κινδύνων στα Έργα ΣΔΙΤ (Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, ΕΓΣΔΙΤ, εγχειρίδιο για την υλοποίηση έργων και υπηρεσιών μέσω ΣΔΙΤ, 2006)

Σύμφωνα με τον Chege L. (2001) ο βαθμός κινδύνου που κατανέμεται σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα ακολουθεί τις καμπύλες του παρακάτω σχήματος ανάλογα με το είδος της σύμβασης που πρόκειται να εκτελεστεί.

Σχήμα 14: Βαθμός Κινδύνου Δημοσίου – Ιδιωτικού Τομέα (Πηγή: Chege L. 2001)

Σύμφωνα με τους Bashiri et al (2019) οι κίνδυνοι σε μία σύμβαση ΣΔΙΤ κατανέμονται στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα όπως ορίζεται στον επόμενο πίνακα:

Πίνακας 7: Κατανομή Κινδύνων ΣΔΙΤ Δημόσιος-Ιδιωτικός Τομέας (Πηγή: Bashiri et al 2019)

Δημόσιος Τομέας	Επιμερίζεται σε Δημόσιο & Ιδιωτικό Τομέα	Ιδιωτικός Τομέας
Νομοθετικές αλλαγές	Περιβαλλοντικά θέματα	Σχεδιασμός έργου
Απαλοτριώσεις	Αλλαγή στη ζήτηση των υπηρεσιών	Κόστος κατασκευής έργου
Ανωτέρα βία	Ενεργειακό κόστος	Εργασιακές σχέσεις
Γεωτεχνικά θέματα κατά την κατασκευή του έργου	Χρονοδιάγραμμα εργασιών	Συντήρηση έργου
-	-	Αδειοδοτήσεις
-	-	Θέση σε λειτουργία έργου

Σύμφωνα με τους Ramli et al (2021), το κρίσιμο ζήτημα στην κατανομή των κινδύνων στις συμβάσεις ΣΔΙΤ είναι **ο παράγοντας των χρηματοοικονομικών κινδύνων** που ενδέχεται να προκύψουν κατά την υλοποίηση του έργου, οι οποίοι δεν δύναται να προβλεφθούν με ακρίβεια με αποτέλεσμα σημαντικό αντίκτυπο στην απόδοση του έργου. Η αντιμετώπιση των χρηματοοικονομικών κινδύνων κατά την υλοποίηση των ΣΔΙΤ έχει μεγάλη σημασία για την επιτυχία του έργου και την βελτίωση της απόδοσής του.

Οι Ramli et al (2021), μελέτησαν επίσης τις διάφορες παραμέτρους του χρηματοοικονομικού κινδύνου σε έργα ΣΔΙΤ τις οποίες ταξινόμησαν καταλογίζοντας σε κάθε μία από αυτές συγκεκριμένη τιμή. Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζεται η κατάταξη των παραγόντων του χρηματοοικονομικού κινδύνου που προέκυψε.

Πίνακας 8: Ταξινόμηση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων ΣΔΙΤ (Πηγή: Ramli et al 2021)

A/A	Τιμή	Παράγοντας Χρηματοοικονομικού Κινδύνου
1	4.95	Υπέρβαση κόστους κατασκευής
2	4.94	Υψηλό κόστος σύνταξης προσφοράς στα πλαίσια της δημοπράτησης
3	4.7	Υπερβολικό κόστος λειτουργίας
4	4.39	Αθέμιτο μερίδιο και κέρδος
5	4.36	Ανεπαρκές επενδυτικό κεφάλαιο για την έναρξη του έργου
6	4.32	Αυξημένες αμοιβές συμβούλων και επαγγελματιών
7	4.17	Αλλαγές στα επιτόκια των δανειακών κεφαλαίων
8	4.11	Αλλαγές στη ζήτηση των υπηρεσιών από την αγορά
9	4.03	Υψηλό κόστος στις φάσεις του σχεδιασμού του έργου
10	4.03	Υψηλό κόστος πληθωρισμού
11	3.97	Αδύναμη χρηματοπιστωτική αγορά
12	3.92	Υψηλές δαπάνες για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία
13	3.88	Υψηλό κόστος ασφάλισης
14	3.86	Υψηλό κόστος αδειοδοτήσεων
15	3.82	Ανεπαρκείς οικονομικοί έλεγχοι
16	3.79	Αυξημένα τέλη παραχώρησης
17	3.73	Υψηλό κόστος νομικών διακανονισμών
18	3.68	Αύξηση κινδύνου της αγοράς
19	3.68	Έλλειψη κρατικών εγγυήσεων
20	3.67	Σημαντικό λάθος στα οικονομικά στοιχεία για τη χρηματοδότηση του έργου
21	3.33	Υπερβολικό κόστος ακύρωσης της σύμβασης
22	3.08	Υψηλές αποζημιώσεις για λόγους ανωτέρας βίας
23	2.95	Υψηλός φορολογικός κίνδυνος
24	2.6	Αδυναμία του πελάτη να εξυπηρετήσει το χρέος

Όπως αναμενόταν η **υπέρβαση κόστους κατασκευής** έλαβε την υψηλότερη τιμή που είναι 4,95. Οι κίνδυνοι στον κατασκευαστικό τομέα σχετίζονται κυρίως με υπερβάσεις κόστους, οι οποίες έχουν αντίκτυπο στην κερδοφορία του έργου αυξάνοντας το κόστος κατασκευής και χρηματοδότησης (επίσης η καθυστέρηση σε σχέση με το χρονοδιάγραμμα, ο κακός προγραμματισμός και οι συχνές αλλαγές σχεδιασμού αποτελούν τους σημαντικότερους παράγοντες υπέρβασης του κόστους κατασκευής).

Στη συνέχεια, ακολουθούν στην ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών κινδύνων το **υψηλό κόστος σύνταξης της προσφοράς** στα πλαίσια της δημοπράτησης του έργου και το **υπερβολικό κόστος λειτουργίας** με τιμές 4,94 και 4,70 αντίστοιχα.

Από την άλλη, οι υψηλές οικονομικές αποζημιώσεις για λόγους ανωτέρας βίας (τιμή 3,08), ο υψηλός φορολογικός κίνδυνος (τιμή 2,95) και η αδυναμία του πελάτη να εξυπηρετήσει το χρέος (τιμή 2,60) είναι οι τρεις τελευταίοι παράγοντες στην κατάταξη των χρηματοοικονομικών κινδύνων σε έργα ΣΔΙΤ.

Η **αποτελεσματική διαχείριση του χρηματοοικονομικού κινδύνου** στις συμβάσεις των έργων / παροχή υπηρεσιών ΣΔΙΤ είναι πολύ σημαντική για την επιτυχή υλοποίηση του έργου και περιλαμβάνει. Η ορθή διαχείριση του χρηματοοικονομικού κινδύνου χρειάζεται καταρχήν να συμπεριλαμβάνει:

- Την ανάλυση – προσδιορισμό του κινδύνου κατά την οποία χρειάζεται να ληφθεί υπόψη η **αβεβαιότητα και τα απροσδόκητα γεγονότα** που δύναται να συμβούν και μπορούν να επηρεάσουν τον χρόνο εκτέλεσης, το κόστος και την ποιότητα του έργου.
- Την **λεπτομερή οικονομική ανάλυση** της σύμβασης ΣΔΙΤ και την ακριβή εκτίμηση του κόστους υλοποίησης του έργου.
- Την παρακολούθηση και τον σχεδιασμό από τα εμπλεκόμενα μέρη των χρηματοοικονομικών **ταμειακών ροών** πριν από την έναρξη του έργου.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι τρόποι διαχείρισης του χρηματοοικονομικού κινδύνου στα έργα ΣΔΙΤ με την αντίστοιχη βαθμολογία τους σύμφωνα με τους Ramli et al (2021),.

Πίνακας 9: Διαχείριση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων Συμβάσεων ΣΔΙΤ (Πηγή: Ramli et al 2021)

A/A	Τιμή	Διαχείριση Χρηματοοικονομικού Κινδύνου σε Έργα ΣΔΙΤ
1	4.82	Ανάλυση κινδύνου, αναγνώριση και διαχείριση για την αντιμετώπιση της αβεβαιότητας και του απροσδόκητου γεγονότος ως προς το εύρος, το χρόνο, το κόστος και την ποιότητα.
2	4.71	Λεπτομερή ανάλυση των χρηματοοικονομικών της σύμβασης, των σχέσεων μεταξύ των κινδύνων και ακριβής εκτίμηση του κόστους.
3	4.68	Τα εμπλεκόμενα μέρη θα πρέπει να παρακολουθούν και να σχεδιάζουν τις χρηματοοικονομικές ταμειακές ροές πριν από την έναρξη του έργου.
4	4.64	Και τα δύο μέρη πρέπει να διασφαλίζουν την ποιότητα της εργασίας που παραδίδεται εντός του χρονοδιαγράμματος, του κόστους και των προδιαγραφών ποιότητας του έργου.
5	4.62	Εφαρμογή αποτελεσματικού οικονομικού ελέγχου για καλύτερες πρακτικές διαχείρισης κινδύνου.
6	4.52	Τα εμπλεκόμενα μέρη θα πρέπει να συνεργαστούν για την βέλτιστη κατανομή των οικονομικών κινδύνων.
7	4.26	Δημιουργία επαρκούς ρυθμιστικού πλαισίου που θα εφαρμόζεται στα έργα συμβάσεων ΣΔΙΤ.
8	4.18	Η υιοθέτηση προηγμένων τεχνολογιών από την αρχή της εκτέλεσης του έργου για τη μείωση του αυξημένου κόστους συντήρησης.
9	4.17	Συμμετοχή των εργαζομένων στη συζήτηση θεμάτων οικονομικού κινδύνου με τον σύμβουλο και τον ανάδοχο για την αποφυγή λαθών στα οικονομικά δεδομένα.
10	4.17	Εφαρμογή σωστού προγραμματισμού εργασιών και χρονοπρογραμματισμού.

11	4.16	Κυβερνητικό κίνητρο για ευρύτερους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς που μπορούν να υποστηρίξουν το πρόγραμμα ΣΔΙΤ της χώρας.
12	4.14	Η κυβέρνηση πρέπει να έχει οικονομική δυνατότητα να εξυπηρετήσει το χρέος.
13	4.12	Να επιτρέπεται η χρήση τεχνικών για την αξιολόγηση, εκτίμηση και κατάταξη χρηματοοικονομικών κινδύνων, όπως ανάλυση CBA, VFM, περίοδος απόσβεσης, κ.λπ.
14	4.08	Μεταφορά κινδύνου στην ασφαλιστική εταιρεία εάν συμβεί ατύχημα ή περιστατικό σε έργα ΣΔΙΤ.
15	4.06	Ο παραχωρησιούχος πρέπει να έχει ισχυρή οικονομική ικανότητα για την έναρξη του έργου καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου παραχώρησης.
16	3.89	Οδηγίες από την Κυβέρνηση για τη βελτίωση του οικονομικού σχεδιασμού των έργων.

Κεφάλαιο 5: Μελέτη Περίπτωσης «Φράγμα Χαβρία»

Παρακάτω γίνεται αναφορά σε μελέτη περίπτωσης του έργου ΣΔΙΤ με τίτλο «**Υλοποίηση Φράγματος Χαβρία Χαλκιδικής, Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Νερού και Δικτύων, με Σ.Δ.Ι.Τ.**». Το εν λόγω έργο βρίσκεται την παρούσα χρονική στιγμή στην φάση της διαγωνιστικής διαδικασίας για την ανάδειξη αναδόχου και συγκεκριμένα στην τελευταία φάση του διαγωνισμού (Φάση Β.Π – οι φάσεις αναλύονται στη συνέχεια). Έχει πραγματοποιηθεί διεθνής διαγωνισμός με τη διαδικασία του **ανταγωνιστικού διαλόγου** για την ανάθεση της σύμβασης σύμπραξης δημοσίου και ιδιωτικού τομέα μέσω του εθνικού συστήματος ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων – ΕΣΗΔΗΣ.

5.1 Αντικείμενο Σύμβασης Σύμπραξης

Στο πλαίσιο της προτεινόμενης Σύμπραξης Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα ο Ιδιωτικός Φορέας Σύμπραξης (ΙΦΣ) θα υλοποιήσει τη **μελέτη, κατασκευή, χρηματοδότηση, λειτουργία και συντήρηση του Φράγματος Χαβρία Χαλκιδικής, των εγκαταστάσεων επεξεργασίας νερού (EEN) και των εξωτερικών δικτύων ύδρευσης Α' Φάσης**. Το αντικείμενο της Σύμβασης Σύμπραξης αφορά στην κατασκευή των εξής υποδομών:

- I.** του Φράγματος Χαβρία και των συνοδών τεχνικών έργων,
- II.** των Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Νερού (EEN) για την παραγωγή πόσιμου νερού δυναμικότητας 55.000 m³/ημέρα και
- III.** των εξωτερικών δικτύων συνολικού μήκους 62 χλμ, δεξαμενών και αντλιοστασίων για τη μεταφορά του πόσιμου νερού προς την κατανάλωση.

Ο αρχικός προϋπολογισμός της σύμβασης ΣΔΙΤ ορίστηκε στο τίμημα των **85,4 εκατομμυρίων ευρώ**. Η διάρκεια της σύμβασης σύμπραξης θα είναι κατά μέγιστο τριάντα

έτη από την ημερομηνία υπογραφής της. Η διάρκεια της σύμβασης σύμπραξης περιλαμβάνει τις δύο κατωτέρω επιμέρους περιόδους:

- Την περίοδο εργασιών για την κατασκευή και θέση σε λειτουργία του έργου, μέγιστης δυνατής διάρκειας πέντε (5) ετών και
- Την περίοδο υπηρεσιών λειτουργίας και συντήρησης του συνόλου του έργου, διάρκειας είκοσι πέντε (25) ετών.

Η **Αναθέτουσα Αρχή** είναι το Υπουργείο υποδομών και μεταφορών και ειδικότερα η διεύθυνση ύδρευσης αποχέτευσης και επεξεργασίας λυμάτων (Δ18), της γενικής διεύθυνσης υδραυλικών, λιμενικών και κτηριακών υποδομών. Συνοπτικά, σύμφωνα με το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών τα Τεύχη δημοπράτησης του έργου (2020) ο ΙΦΣ για την υλοποίηση της ΔΙΤ του Χαβρία έχει τις εξής υποχρεώσεις:

- Εκπόνηση των μελετών που είναι απαραίτητες για τον κατασκευαστικό σχεδιασμό του έργου, με βάση τους ισχύοντες περιβαλλοντικούς όρους και θα μεριμνήσει και επισπεύσει για τη λήψη όλων των απαραίτητων αδειών.
- Κατασκευή του **συνόλου του αντικειμένου** των μελετών του κατασκευαστικού σχεδιασμού με στόχο την πλήρη λειτουργική απόδοση και ετοιμότητα του έργου.
- **Λειτουργία και συντήρηση** του έργου, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της σύμβασης σύμπραξης, τις προδιαγραφές απόδοσης και το εγκεκριμένο από την αναθέτουσα αρχή σχέδιο λειτουργίας και συντήρησης, το οποίο θα καταρτιστεί από τον ΙΦΣ.
- **Επιστροφή - μεταβίβαση του έργου στο Ελληνικό δημόσιο** σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην σύμβαση στο τέλος της συμβατικής περιόδου, με αντάλλαγμα την καταβολή πληρωμών διαθεσιμότητας κατά την περίοδο λειτουργίας.

Η διαχείριση του έργου ΣΔΙΤ από τον ΙΦΣ ξεκινά από το φράγμα έως και τις δεξαμενές των οικισμών όπου υποχρεούται να παροχετεύσει πόσιμο νερό ανθρώπινης κατανάλωσης σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Η ποσοτική διανομή του πόσιμου νερού στις κατά τόπους ΔΕΥΑ της Χαλκιδικής και η τιμολόγηση των υπηρεσιών ύδρευσης προς τις κατά τόπους ΔΕΥΑ θα γίνεται από τον φορέα διαχείρισης του έργου, ο οποίος προβλέπεται να συσταθεί βάσει ειδικής μελέτης.

Επίσης, στο πλαίσιο της προτεινόμενης σύμπραξης, ο ΙΦΣ θα αναλάβει την ευθύνη χρηματοδότησης του έργου ενώ η αναθέτουσα αρχή καθ' όλη τη διάρκεια της σύμπραξης θα καταβάλλει **ετήσιες πληρωμές (πληρωμές διαθεσιμότητας)**, σύμφωνα με το σχετικό μηχανισμό πληρωμών που θα συμφωνηθεί, που θα περιλαμβάνεται στη σύμβαση σύμπραξης και θα στηρίζεται σε προδιαγραφές **ποιότητας, απόδοσης και αποτελεσμάτων**.

Πληρωμές διαθεσιμότητας δεν θα καταβάλλονται έως ότου το έργο και οι σχετικές υπηρεσίες πληρούν τις προδιαγραφές διαθεσιμότητας της σύμβασης σύμπραξης, όπως αυτό θα πιστοποιηθεί από **ανεξάρτητο ελεγκτή** που θα προσληφθεί για τον λόγο αυτόν. Επίσης, στις πληρωμές διαθεσιμότητας θα επιβάλλονται απομειώσεις, σε περίπτωση που οι επιδόσεις του έργου αποκλίνουν από τις προδιαγραφές απόδοσης της σύμβασης.

Παρακάτω τα βασικά τεχνικά στοιχεία του έργου ΣΔΙΤ του φράγματος Χαβρία:

Πίνακας 10: Βασικά Χαρακτηριστικά ΣΔΙΤ Φράγμα Χαβρία (Πηγή: Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, τεύχη φράγματος Χαβρία 2020)

Παράμετρος Σχεδιασμού	Μέγεθος
Φράγμα	
Ύψος	60m/76m από τη στάθμη θεμελίωσης
Υλικό κατασκευής	Χωμάτινο - Λιθόριπτο
Ωφέλιμος όγκος ταμιευτήρα	32,6 hm ³
Μήκος στέγης	260m
Λεκάνη απορροής	334,6 km ²
Μέση ετήσια εισροή	47,2 hm ³

Παράμετρος Σχεδιασμού	Μέγεθος
Ετήσια διάθεση ύδατος	για ύδρευση: 13,2 hm ³ Εξυπηρέτηση 435.000 κατοίκων (στην πλήρη ανάπτυξη των έργων, 66% των απαιτήσεων της Χαλκιδικής)
	για άρδευση: 9,0 hm ³ καθαρή έκταση 26.300 στρ.
	για οικολογική παροχή: 6,2 hm ³
Σήραγγα εκτροπής-υδροληψίας-εκκένωσης (μήκος-διατομή)	401 m – Πεταλοειδής, διαμέτρου 6 m
Έργα οδοποιίας	~11,5 Km
Εγκατάσταση Επεξεργασίας Νερού	
EEN	Δυναμικότητα επεξεργασίας 55.000 μ ³ νερού/ημέρα
Δεξαμενή μερισμού	380 m ³ (ωφέλιμος όγκος)
Δεξαμενή φόρτισης	4.600m ³ (ωφέλιμος όγκος)
Αντλιοστάσιο καθαρού νερού	484,5 m ² κάτοψη
Δυτικό Τμήμα	
Κύριος αγωγός ανατολικά	Φ1600 X/Σ, 2.588
Κύριος αγωγός δυτικά	Φ900-Φ1100 X/Σ, 17.908m
Δευτερεύοντες αγωγοί	DN200-D315 HDPE, 12.452m
Λοιπά έργα	2 αντλιοστάσια και 6 βανοστάσια
Ανατολικό Τμήμα	
Κύριος κλάδος	Φ900-Φ1400 X/Σ, 19.995m
Δευτερεύοντες κλαδοί	D350-D600 X/Σ, 7.718m και D180-D280 HDPE, 1.418m
Νέες δεξαμενές	2x100m ³ (ΦΦΕ)
Λοιπά έργα	2 αντλιοστάσια και 5 βανοστάσια

5.2 Διαδικασία Ένταξης - Δημοπράτησης Έργου

Το ΣΔΙΤ του φράγματος Χαβρία εντάχθηκε στις διατάξεις του νόμου 3389/2005, μετά από τη σχετική απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα, στις 13/02/2020.

Στη συνέχεια στις 10/07/2020 εγκρίθηκε από τη γραμματεία του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών η διενέργεια διεθνούς διαγωνισμού με τη διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου για την ανάθεση σύμβασης σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα μέσω του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ).

Ορίστηκε ότι το κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης ΣΔΙΤ θα είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά με βάση τη βέλτιστη σχέση ποιότητας – τιμής (η οποία εκτιμάται βάσει κριτηρίων που συνδέονται με το αντικείμενο της συγκεκριμένης δημόσιας σύμβασης).

Στη συνέχεια συντάχθηκε και εγκρίθηκε από τη Διεύθυνση Έργων Ύδρευσης, Αποχέτευσης και Επεξεργασίας Λυμάτων (Δ18) το **τεύχος πρόσκλησης υποβολής εκδήλωσης ενδιαφέροντος το οποίο αποτελεί την Α΄ Φάση του διαγωνισμού** και ανατέθηκε η ευθύνη για την προετοιμασία και διεξαγωγή του διαγωνισμού και εν γένει η άσκηση αρμοδιοτήτων αναθέτουσας αρχής του διαγωνισμού στη διεύθυνση Δ18. Έπειτα με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών συστάθηκε και συγκροτήθηκε η **επιτροπή διενέργειας του διαγωνισμού**.

Τελικά ο εν λόγω **διαγωνισμός διεξήχθη ηλεκτρονικά στις 30/10/2020**. Κατά την Α΄ Φάση του Διαγωνισμού / Πρόσκληση Υποβολής Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος, προεπιλέχθηκαν στις 17/09/2021 για τη συμμετοχή στην επόμενη φάση (Β΄ Φάση) του διαγωνισμού τρεις (3) υποψήφιοι (σχήματα τεχνικών εταιριών και άλλων φορέων) που κατέθεσαν εμπρόθεσμα τον φάκελο εκδήλωσης ενδιαφέροντος.

Κατά την φάση Β.Ι του διαγωνισμού πραγματοποιήθηκε μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και των προεπιλεγέντων φορέων **ανταλλαγή απόψεων, υποβολή προτάσεων και σχολίων** επί των τεχνικών, χρηματοοικονομικών και νομικών πτυχών της Σύμπραξης, με σκοπό τον εντοπισμό της βέλτιστης τεχνικής / χρηματοοικονομικής / νομικής λύσης για την υλοποίηση του έργου.

Η επόμενη φάση του διαγωνισμού αφορούσε την πρόσκληση συμμετοχής των τριών συμμετεχόντων σε διάλογο (**διάλογος της Β΄ Φάσης του διαγωνισμού στάδιο Β.Ι**). Για την φάση αυτή με νέα απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, συστάθηκε και συγκροτήθηκε νέα επιτροπή διενέργειας του διαγωνισμού. Στις 17/1/2022 προτάθηκε από την επιτροπή διενέργειας του διαγωνισμού και αποφασίστηκε από τον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών η συμμετοχή όλων προεπιλεγέντων στο στάδιο Β.Ι – διάλογος της Β΄ Φάσης του διαγωνισμού του έργου.

Στις 13/07/2022 ολοκληρώθηκε ο διάλογος του σταδίου Β.Ι και στη συνέχεια στις 03/08/2022 εγκρίθηκε το τεύχος πρόσκλησης υποβολής προσφορών του επόμενου σταδίου **Β.ΙΙ της Β΄ Φάσης** του διαγωνισμού. Σε αυτήν την φάση Β.ΙΙ βρίσκεται ο εν λόγω διαγωνισμός την παρούσα χρονική περίοδο (Σεπτέμβριος 2022), κατά την οποία οι διαγωνιζόμενοι οφείλουν να συντάξουν την δεσμευτική - τελική τους προσφορά η οποία θα περιλαμβάνει τρεις φακέλους (δικαιολογητικά συμμετοχής, τεχνική προσφορά και οικονομική προσφορά) και να την υποβάλουν ηλεκτρονικά στο ΕΣΗΔΗΣ έως την **καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών που ορίστηκε στις 17/10/2022**.

Ο Διαγωνισμός θα ολοκληρωθεί με την υπογραφή της Σύμβασης Σύμπραξης μεταξύ της Αναθέτουσας Αρχής και του ΙΦΣ.

5.3 Ανάθεση της Σύμβασης στον Ανάδοχο

Κατά τη διαγωνιστική διαδικασία της τελικής φάσης, οι διαγωνιζόμενοι θα υποβάλλουν αναλυτικά τις παραδοχές και χρηματοοικονομικές προβλέψεις τους για το έργο και θα προτείνουν το αντίστοιχο **χρηματοοικονομικό μοντέλο** για τη σύνταξη του οποίου θα πρέπει να έχουν ληφθεί υπόψη τα εξής:

- κόστος κατασκευής
- διάρκεια της περιόδου εργασιών
- πληθωρισμός
- ετήσια λειτουργική δαπάνη
- κόστος αντικαταστάσεων κύκλου ζωής
- συντελεστής φορολογίας εισοδήματος
- μείωση της ετήσιας ενιαίας χρέωσης λόγω απομειώσεων

Στη δεσμευτική προσφορά ο κάθε διαγωνιζόμενος οφείλει να προσδιορίσει:

- τη δεσμευτική επένδυση, με την οποία οι αρχικοί μέτοχοι και οι δευτερεύοντες χρηματοδότες αναλαμβάνουν να χρηματοδοτήσουν το έργο και
- την κύρια σύμβαση πίστωσης, με την οποία οι κύριοι χρηματοδότες αναλαμβάνουν να χρηματοδοτήσουν το έργο.

Ειδικότερα, η δεσμευτική επένδυση πρέπει να συνίσταται αποκλειστικά σε μετοχικό κεφάλαιο της ΑΕΕΣ και κατά το τυχόν επιπλέον μέρος της, που δεν αποτελεί μετοχικό κεφάλαιο της ΑΕΕΣ, σε δευτερεύον χρέος. Στο συγκεκριμένο έργο η δεσμευτική προσφορά του ΙΦΣ δεν δύναται να είναι μικρότερη των δεκαπέντε εκατομμυρίων ευρώ και το μετοχικό κεφάλαιο της ΑΕΕΣ δεν μπορεί να είναι μικρότερο του 20% της δεσμευτικής επένδυσης

Η ανάθεση της σύμβασης σύμπραξης, πραγματοποιείται κατόπιν αξιολόγησης των προσφορών των διαγωνιζομένων λαμβάνοντας υπόψη της διασφάλιση πραγματικού ανταγωνισμού με στόχο το συνολικό οικονομικό και ποιοτικό όφελος για την αναθέτουσα αρχή.

Το **κριτήριο ανάθεσης** της σύμβασης σύμπραξης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά με βάση τη βέλτιστη σχέση ποιότητας - τιμής, η οποία εκτιμάται βάσει κριτηρίων που συνδέονται με το αντικείμενο της συγκεκριμένης σύμβασης. Τα εν λόγω κριτήρια ανάθεσης της σύμβασης σύμπραξης και οι αντίστοιχοι συντελεστές βαρύτητας του κάθε κριτηρίου είναι τα ακόλουθα:

Πίνακας 11: Κριτήρια Ανάθεσης Έργο Φράγμα Χαβρία (Πηγή: Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, τεύχη φράγματος Χαβρία 2020)

Κριτήριο Ανάθεσης	Συντελεστής Βαρύτητας
Καθαρά Παρούσα Αξία Πληρωμών Διαθεσιμότητας	70%
Διάρκεια Περιόδου Εργασιών	30%

5.4 Απόδοση και Κίνδυνοι Έργου – Απομειώσεις Πληρωμών Διαθεσιμότητας

Όπως ήδη αναφέρθηκε, οι πληρωμές διαθεσιμότητας που θα καταβάλλονται από την αναθέτουσα αρχή στον ιδιωτικό φορέα θα στηρίζονται σε προδιαγραφές:

- **Ποιότητας**
- **Απόδοσης**

➤ **Αποτελεσμάτων**

Οι πληρωμές διαθεσιμότητας θα αρχίσουν να καταβάλλονται όταν το έργο και οι σχετικές παρεχόμενες υπηρεσίες πληρούν τις προδιαγραφές διαθεσιμότητας της σύμβασης σύμπραξης, όπως αυτό θα πιστοποιηθεί από ανεξάρτητο ελεγκτή.

Σε περίπτωση που το έργο καθίσταται **μη διαθέσιμο**, δηλαδή δεν είναι διαθέσιμο πόσιμο νερό σε μία ή περισσότερες από τις δεξαμενές των οικισμών, οι οποίες αποτελούν τις θέσεις απόληψής του σε ποσότητα που να καλύπτει τις ανάγκες ζήτησης των υδροδοτούμενων περιοχών, η αναθέτουσα αρχή θα προβαίνει σε απομειώσεις από τη μηνιαία ενιαία χρέωση.

Η **μη διαθεσιμότητα του έργου** (συνεπώς και η απομείωση των μηνιαίων πληρωμών διαθεσιμότητας) υπολογίζεται με βάση διάφορους παραμέτρους όπως:

- i.** το χρονικό διάστημα της μη διαθεσιμότητας,
- ii.** τον αριθμό των δεξαμενών των οικισμών στις οποίες δεν είναι διαθέσιμο το πόσιμο νερό σε ποσότητα που να καλύπτει τις ανάγκες ζήτησης των υδροδοτούμενων περιοχών τους και
- iii.** την ώρα της μη διαθεσιμότητας.

Σε περίπτωση που η μη διαθεσιμότητα δεν είναι υπαιτιότητα του ΙΦΣ δεν μπορούν να γίνουν απομειώσεις απόδοσης υπηρεσιών. Τέτοιες περιπτώσεις για παράδειγμα είναι: η υπαιτιότητα να οφείλεται στην αναθέτουσα αρχή, να μεταβληθεί η νομοθεσία, περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, πράξη ή παράλειψη προμηθευτή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας ή άλλου εκ του νόμου παρόχου, ακραίων δυσμενών καιρικών συνθηκών, κ.α.

Στο υπό μελέτη έργο, η **κατανομή των κινδύνων** μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και του ΙΦΣ που προκύπτουν από την εκτέλεση του έργου ρυθμίζονται στη σύμβαση σύμπραξης που θα υπογραφεί. Στο πλαίσιο της υποχρέωσης του ΙΦΣ να εξασφαλίσει τη χρηματοδότηση του έργου και λαμβάνοντας υπόψη τους όρους της σύμβασης σύμπραξης, ο ΙΦΣ αναλαμβάνει καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης κάθε κίνδυνο που ενδέχεται να προκύψει από μεταβολές επιτοκίων, πληθωρισμού, συναλλαγματικών ισοτιμιών και κάθε άλλου στοιχείου, το οποίο δύναται να επηρεάσει τη χρηματοοικονομική του κατάσταση.

5.5 Ολοκλήρωση Έργου – Επιστροφή στο Δημόσιο

Το **σχέδιο μεταβίβασης και η επιστροφή του έργου στο δημόσιο** ακολουθεί τις παρακάτω προδιαγραφές: Με την ολοκλήρωση του έργου, κατά την ημερομηνία λήξης της σύμβασης σύμπραξης, όλες οι υποδομές, οι εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός του έργου, θα μεταβιβαστούν χωρίς αντάλλαγμα και αδαπάνως στην αναθέτουσα αρχή ή σε τρίτο φορέα που η αναθέτουσα αρχή θα υποδείξει, αδαπάνως για αυτήν. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να είναι σε τέτοια κατάσταση, ώστε να είναι λειτουργικά για να συνεχίσουν να παρέχουν τις προβλεπόμενες υπηρεσίες για διάστημα όχι μικρότερο των δέκα (10) ετών.

Επίσης, θα πραγματοποιηθούν οι απαραίτητες ενέργειες για τη μεταφορά κάθε άδειας (συμπεριλαμβανομένων των Εγκεκριμένων Περιβαλλοντικών Όρων και των Αδειών Λειτουργίας) σχετικά με το έργο και τις υπηρεσίες του έργου στην αναθέτουσα αρχή ή στον κατάλληλο αντικαταστάτη ΙΦΣ που θα ορισθεί, καθώς και πρόγραμμα εκπαίδευσης του προσωπικού που θα ορίσει η αναθέτουσα αρχή.

Κατά την ολοκλήρωση της σύμβασης ο ΙΦΣ θα ακολουθήσει τις αναλυτικές προδιαγραφές όπου περιγράφονται οι διαδικασίες και οι δραστηριότητες εκείνες ώστε **να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη και συνεχής παροχή των υπηρεσιών** παραγωγής και διάθεσης πόσιμου νερού εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής.

Κεφάλαιο 6: Συμπεράσματα - Προτάσεις

6.1 Συμπεράσματα

Οι Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα τα τελευταία έτη έχουν καθιερωθεί στον Ελλαδικό χώρο, με αποτέλεσμα η Ελλάδα να θεωρείται στην Ευρωπαϊκή Ένωση μία ανεπτυγμένη χώρα στον τομέα αυτόν. Οι μακροχρόνιες συμβάσεις μεταξύ του δημοσίου και του ιδιωτικού φορέα για την εκτέλεση έργων ή/και την παροχή υπηρεσιών έχουν βασικό χαρακτηριστικό την χρηματοδότηση και ανάληψη σημαντικών κινδύνων από τον ιδιώτη και τους διακριτούς ρόλους του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την εκτέλεση της σύμβασης.

Η προσέγγιση υλοποίησης δημοσίων έργων και παροχή υπηρεσιών μέσω συμβάσεων ΣΔΙΤ έχει οδηγήσει στην απόκλιση από την παραδοσιακή μέθοδο κατασκευής - προμήθειας όσον αφορά τη χρηματοδότηση του έργου από πόρους του δημόσιου.

Υφίσταται ένα ευρύ φάσμα συμβατικών μορφών συμβάσεων ΣΔΙΤ (όπως για παράδειγμα BOT, BOOT, κ.λπ.), οι οποίες διαφέρουν κυρίως στην κατανομή του κινδύνου, στον τρόπο χρηματοδότησης και στον τρόπο πληρωμής του ιδιωτικού φορέα. Η βιωσιμότητα, η σχέση ποιότητας / τιμής και η αξιολόγηση της συνολικής αναμενόμενης αποτελεσματικότητας του έργου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για να επιλεγθεί το διαθέσιμο μοντέλο της σύμβασης που ταιριάζει καλύτερα στην υπό εξέταση υπόθεση.

Η εμπειρία των συμβάσεων ΣΔΙΤ δείχνει ότι υπάρχουν **σημαντικές δυνατότητες προσέλκυσης επενδύσεων από τον ιδιωτικό τομέα**, αλλά η επιτυχημένη υλοποίηση των έργων αυτών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον **πρότερο σχεδιασμό στα αρχικά στάδια του έργου**, με στόχο την αξιολόγηση της τεχνικής, οικονομικής και νομικής σκοπιμότητας του έργου.

Είναι αναγκαίο να υπάρχει προσεκτικός σχεδιασμός - μελέτη του έργου από τον Κύριο του Έργου, ο οποίος χρειάζεται να περιλαμβάνει τον τρόπο επιλογής του αναδόχου, τον κανονισμό μελετών, τα τεύχη δημοπράτησης, τα κριτήρια αξιολόγησης, τις προδιαγραφές της κατασκευής – λειτουργίας – συντήρησης, τις προμετρήσεις, την σύνταξη του αναλυτικού προϋπολογισμού, τον τρόπο χρηματοδότησης, την κατανομή και διαχείριση κινδύνων, κ.α.

Το νομικό και ρυθμιστικό πλαίσιο για τις ΣΔΙΤ είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχή εκτέλεση των συμβάσεων αυτών. **Η Ελλάδα διαθέτει κατάλληλο και επαρκές νομικό πλαίσιο** το οποίο βασίστηκε αρχικά στο νόμο 3389/2005 με τον οποίο θεσμοθετήθηκαν οι συμβάσεις ΣΔΙΤ και εξελίχθηκε με τους επιμέρους νόμους για τα δημόσια έργα και συμβάσεις.

Οι επιτυχημένες συμβάσεις ΣΔΙΤ είναι αυτές που **οριοθετούν ξεκάθαρα τις ευθύνες κάθε εμπλεκομένου μέρους** και κατανέμουν ορθά τους κινδύνους στα αντίστοιχα μέλη που μπορούν να τους διαχειριστούν καλύτερα. Για τον λόγο αυτόν απαιτείται **η βέλτιστη συμβασιοποίηση** των υποχρεώσεων, των ευθυνών και των δικαιωμάτων του κάθε μέλους της σύμβασης και κατόπιν η προσεκτική παρακολούθηση – επίβλεψη της υλοποίησης του έργου από την αναθέτουσα αρχή.

Η συνεργασία μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα μπορεί να αποτελέσει ισχυρό κίνητρο για την βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων έργων και υπηρεσιών, τη μεταφορά τεχνογνωσίας από τον ιδιωτικό τομέα στον δημόσιο και ένα μέσο χρηματοδότησης για την κατασκευή και λειτουργία σύγχρονων δημόσιων υποδομών.

Αποδεικνύεται ότι οι συμβάσεις ΣΔΙΤ παρουσιάζουν υψηλή απόδοση σε έργα επεξεργασίας και διαχείρισης νερού, λυμάτων και αποβλήτων, σε έργα κατασκευής και διαχείρισης οδικών αξόνων, στις τηλεπικοινωνίες, σε κτιριακά έργα, σε ενεργειακά έργα, αλλά φαίνεται να μην είναι κατάλληλες για τομείς όπως η δημόσια ασφάλεια η εθνική άμυνα και η δικαιοσύνη.

Στην μελέτη περίπτωσης, **κατασκευή και λειτουργία του φράγματος Χαβρία** και των συνοδών έργων για την επεξεργασία και παραγωγή πόσιμου νερού ανθρώπινης κατανάλωσης, ο ΙΦΣ αναλαμβάνει εξ' ολοκλήρου την ευθύνη χρηματοδότησης του έργου. Η αναθέτουσα αρχή καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης θα καταβάλλει πληρωμές διαθεσιμότητας, σύμφωνα με το σχετικό μηχανισμό πληρωμών ο οποίος θα στηρίζεται σε προδιαγραφές ποιότητας, απόδοσης και αποτελεσμάτων.

Εκτός από την χρηματοδότηση, ο ΙΦΣ αναλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος των κινδύνων του έργου. Ειδικά ο ΙΦΣ αναλαμβάνει καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης κάθε χρηματοοικονομικό κίνδυνο που ενδέχεται να προκύψει από μεταβολές επιτοκίων, πληθωρισμού, συναλλαγματικών ισοτιμιών και κάθε άλλου στοιχείου, το οποίο δύναται να **επηρεάσει τη χρηματοοικονομική του κατάσταση**.

Αν και ένα από τα βασικά πλεονεκτήματα που προσφέρουν οι συμβάσεις ΣΔΙΤ είναι οι μειωμένες καθυστερήσεις εκτέλεσης του έργου σε σύγκριση με τις παραδοσιακές συμβάσεις, στην υπό μελέτη περίπτωση του φράγματος Χαβρία, παρατηρείται **σημαντική καθυστέρηση στην διαδικασία επιλογής του αναδόχου**. Συγκεκριμένα, το έργο του φράγματος Χαβρία εντάχθηκε στις διατάξεις του νόμου 3389/2005, μετά από τη σχετική απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής στις 13/02/2020, ο διαγωνισμός διεξήχθη ηλεκτρονικά στις 30/10/2020 με τη διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου.

Την παρούσα χρονική περίοδο (Σεπτέμβριος 2022), ο εν λόγω διαγωνισμός βρίσκεται στο τμήμα Β.ΙΙ της Β' Φάσης όπου οι διαγωνιζόμενοι οφείλουν να συντάξουν την δεσμευτική - τελική τους προσφορά και να την υποβάλουν ηλεκτρονικά έως την καταληκτική ημερομηνία που ορίστηκε στις 17/10/2022.

Λαμβάνοντας υπόψη τυχόν παρατάσεις για την υποβολή της προσφοράς, τυχόν προσφυγές των διαγωνιζομένων, τον χρόνο που απαιτείται για την αξιολόγηση των προσφορών από την αναθέτουσα αρχή, κ.α. το συνολικό χρονικό διάστημα από την απόφαση ένταξης του έργου έως την **επιλογή του αναδόχου πιθανότατα θα ξεπεράσει τα δύο έτη**. Συνεπώς, υφίσταται

σημαντική καθυστέρηση στην επιλογή του αναδόχου με τη διαδικασία που εφαρμόστηκε, αυξάνοντας παράλληλα το κόστος συμμετοχής των διαγωνιζομένων.

Συμπερασματικά, η υλοποίηση δημοσίων έργων και υπηρεσιών μέσω συμβάσεων ΣΔΙΤ πραγματοποιείται σύμφωνα με το Ν. 3389/2005. Το νομοθετικό πλαίσιο αλλά και η πρακτική εμπειρία των τελευταίων ετών, δείχνει ότι τα έργα ΣΔΙΤ προσφέρουν συγκεκριμένα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα στα εμπλεκόμενα μέρη, δημόσιο και ιδιωτικό φορέα και στους τελικούς χρήστες.

Σημαντικά πλεονεκτήματα είναι η υψηλή ποιότητα έργων και υπηρεσιών που παρέχονται διότι σε περίπτωση μειωμένης απόδοσης οι πληρωμές του αναδόχου μειώνονται. Επίσης, η καινοτομία, η μεταφορά τεχνογνωσίας, η ανάληψη κινδύνων από τον ιδιώτη, η μείωση του κόστους κατασκευής και λειτουργίας καθώς και η έγκαιρη παράδοση των έργων αποτελούν σημαντικούς **κρίσιμους παράγοντες προώθησης των έργων ΣΔΙΤ**.

Από την άλλη, παρουσιάζονται καθυστερήσεις στη διαγωνιστική διαδικασία επιλογής του αναδόχου και υπερβολικό κόστος για την συμμετοχή και την εκπόνηση των μελετών από τους διαγωνιζομένους, με αποτέλεσμα **στα περισσότερα μεγάλα έργα ΣΔΙΤ να μην δύνανται να συμμετέχουν μικρομεσαίες εταιρίες** εφόσον δεν μπορούν να αναλάβουν το κόστος συμμετοχής.

Επίσης, ο μακροπρόθεσμος χαρακτήρας των έργων και η δημιουργούν την ανάγκη για **περίπλοκων συμβολαίων** και τη δυσκολία παρακολούθησης και επίβλεψης του έργου από την μεριά του δημοσίου τομέα. Επίσης τυχόν αστοχίες στον αρχικό σχεδιασμό του έργου (προϋπολογισμός, τεχνικά χαρακτηριστικά, τρόπος χρηματοδότης, χρηματοροές, κ.λπ.) δύνανται να προκαλέσουν σημαντική μείωση της απόδοσης του έργου και οικονομικές ζημιές.

6.2 Προτάσεις

Με την ολοκλήρωση των συμπερασμάτων για την υιοθέτηση των συμβάσεων σύμπραξης δημοσίου – ιδιωτικού τομέα για τη διαχείριση δημοσίων έργων στην Ελλάδα, ακολουθούν συγκεκριμένες προτάσεις βελτίωσης της απόδοσης και της αποτελεσματικότητας των ΣΔΙΤ.

Χρειάζεται η **πολιτική βούληση** για να εφαρμοστεί περαιτέρω η μέθοδος των ΣΔΙΤ για την εκτέλεση των έργων στον Ελλαδικό χώρο. Οι κυβερνήσεις κατέχουν σημαντικό ρόλο στην τήρηση και εξέλιξη του νομοθετικού και ρυθμιστικού πλαισίου που διέπει τις συμβάσεις ΣΔΙΤ καθώς και στην προώθηση της διαφάνειας.

Ο δημόσιος τομέας θα πρέπει να αναπτύξει επιπλέον εργαλεία και μεθόδους για να αξιολογήσει την **τελική απόδοση** των σύνθετων έργων ΣΔΙΤ, τα οποία λόγω του μακροπρόθεσμου χαρακτήρα τους αλλά και του συνδυασμού κατασκευής – λειτουργίας και συντήρησης του έργου από τον ιδιώτη, παρουσιάζουν σημαντικούς χρηματοοικονομικούς και άλλους κινδύνους και επισφάλειες.

Η συνεργασία ιδιωτικού - δημόσιου τομέα, πρέπει να ωφελήσει και τα δύο μέρη. Κυρίως όμως τα στελέχη του δημοσίου τομέα πρέπει να ωφεληθούν αποκτώντας μέρος από την **τεχνογνωσία, την εμπειρία και την καινοτομία** του ιδιωτικού εταίρου, ώστε να βελτιώσουν τις ικανότητες στη διαχείριση, παρακολούθηση και επίβλεψη των σύνθετων έργων ΣΔΙΤ.

Πρέπει να προωθηθεί περαιτέρω η **παρακολούθηση και επίβλεψη των έργων ΣΔΙΤ από ανεξάρτητους – ιδιωτικούς φορείς** σε περιπτώσεις που οι τεχνικές υπηρεσίες του δημοσίου τομέα αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στον ρόλο αυτόν.

Χρειάζεται να διασφαλιστεί συντονισμός μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων από τα αρχικά στάδια της διαγωνιστικής διαδικασίας των ΣΔΙΤ, να διαμοιραστεί ισομερώς η πληροφορία

σε όλους του υποψήφιους αναδόχους και να ελαχιστοποιηθεί το κόστος συμμετοχής των διαγωνιζομένων για την εκπόνηση αντίστοιχων μελετών.

Για την ένταξη ενός έργου ΣΔΙΤ στον προγραμματισμό των επενδύσεων στις υποδομές της χώρας, είναι απαραίτητο να έχει προηγηθεί η σύνταξη αναλυτικής **μελέτης σκοπιμότητας** και στη συνέχεια αναλυτική **μελέτη βιωσιμότητας** για την αξιολόγηση της απόδοσης της υπό μελέτη επένδυσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αγγέλη, Ι. (2014) *Συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα – ανάλυση περίπτωσης έργου ΣΔΙΤ*. Διπλωματική εργασία, μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών Διοίκηση και διαχείριση τεχνικών έργων, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
2. Γερασιμίδου Α. Ε. (2020) *Συμβάσεις Παραχώρησης – Σ.Δ.Ι.Τ. στην Ελλάδα - Εφαρμογές σε Σύγχρονα Τεχνικά Έργα*. Διπλωματική εργασία, μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών διαχείριση τεχνικών έργων, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
3. Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2004) *Πράσινο Βιβλίο σχετικά με τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και το κοινοτικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης*. Βρυξέλλες, COM(2004) 327.
4. Νόμος Υπ. Αριθ. 3389 *Συμπράξεις Ιδιωτικού και Δημοσίου Τομέα*. 22 Σεπτεμβρίου 2005, αρ. φύλλου 232.
5. Νόμος Υπ. Αριθ. 3483 *Τροποποίηση και συμπλήρωση των διατάξεων για τη χρηματοδοτική μίσθωση, διατάξεις περί δημοσίων εσόδων και άλλες ρυθμίσεις*. 7 Αυγούστου 2006, αρ. φύλλου 169.
6. Νόμος Υπ. Αριθ. 4412 *Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)*. 8 Αυγούστου 2016, αρ. φύλλου 147.
7. Νόμος Υπ. Αριθ. 4782 *Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία*. 9 Μαρτίου 2021, αρ. φύλλου 36.
8. Νταβέλης Ε. (2021) *Συμβάσεις Παραχώρησης – Σ.Δ.Ι.Τ. στην Ελλάδα - Εφαρμογές σε Σύγχρονα Τεχνικά Έργα*. Διπλωματική εργασία, μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών διαχείριση τεχνικών έργων, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
9. Οδηγία 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης. L 94/1, 28.3.2014.

10. Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ. L 94/65, 28.3.2014.
11. Οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ. L 94/243, 28.3.2014
12. Παγώνη, Ε.Γ. (2019) *Ανάπτυξη δυναμικού προτύπου υλοποίησης τεχνικών έργων με τη μέθοδο σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ)*. Διδακτορική διατριβή, τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
13. Τεμπέλη Π. (2018) *Κριτική αξιολόγηση έργων ΣΔΙΤ στην Ελλάδα*. Διπλωματική εργασία, μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών διαχείριση τεχνικών έργων, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
14. Γσότσου, Α. (2020) *Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ): Το εργαλείο καινοτομίας για έργα υποδομών*. Lawyer magazine.gr, Διαθέσιμο στο: lawyermagazine.gr/simprakseis-dimosiou-kai-idiotikou-tomea-sdit-to-ergaleio-kainotomias-gia-erga-upodomwn [Πρόσβαση 02 Αυγούστου 2022].
15. Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (2006) *Εγχειρίδιο για την υλοποίηση έργων και υπηρεσιών μέσω ΣΔΙΤ*. Αθήνα: Ειδική γραμματεία συμπράξεων δημόσιου – ιδιωτικού τομέα.
16. Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας & Τουρισμού, Ειδική Γραμματεία Συμπράξεων Δημοσίου - Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) (2022). Διαθέσιμο στο: <http://www.sdit.mnec.gr> [Πρόσβαση 20 Ιουλίου 2022].
17. Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών (2020) *Τεύχη δημοπράτησης δημόσιου διεθνή διαγωνισμού 'Υλοποίηση Φράγματος Χαβρία Χαλκιδικής, Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Νερού και Δικτύων, με Σ.Δ.Ι.Τ.' αρ. προκήρυξης: 2020/S 121-293954*. Αθήνα: Διεύθυνση έργων ύδρευσης, αποχέτευσης και επεξεργασίας λυμάτων (Δ18).
18. Φραγκίδου Α. (2010) *Διερεύνηση βέλτιστων διαδικασιών ανάθεσης έργων με ΣΔΙΤ*. Διπλωματική εργασία, μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών Διοίκηση και Διαχείριση τεχνικών έργων, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

19. Bashiri M. et al (2019) *Analytical comparison between BOT, BOOT, and PPP project delivery systems*. 6th international project management conference, University of Calgary
20. Chege L. (2001) *Private financing of construction projects and procurement systems: an integrated approach*. CIB World Building Congress, April 2001, Wellington, New Zealand Paper: NOV 33.
21. European PPP Expertise Centre (2021) *Guide to Public-Private Partnerships*. Luxembourg: European Investment Bank.
22. European PPP Expertise Centre (2022) Διαθέσιμο στο: www.eib.org/epcc [Πρόσβαση 11 Ιουλίου 2022].
23. Ramli N.H., Adnan H., Ismail W.N. (2021) *Assessing financial risk in managing public-partnership (PPP) projects*. Malaysian construction research journal, vol. 35, No. 3.
24. Sabolova V., Tetrevova L. (2010) *Alternative forms of financing PPP projects*. 6th International Scientific Conference “Business and Management 2010 13–14 May Vilnius, Lithuania, Vilnius Gediminas Technical University
25. Shi S., Chong H., Liu L., Ye X. (2016) *Examining the Interrelationship among Critical Success Factors of Public Private Partnership Infrastructure Projects*. Διαθέσιμο στο: www.mdpi.com/journal/sustainability, 2016, 8, 1313.
26. Tan V. (2012) *Legal guide Public-Private Partnership (PPP)*. Advocates for international development.
27. Yurdakul H., Kamasak R., Ozturk T. (2021) *Macroeconomic drivers of Public Private Partnership (PPP) projects in low income and developing countries: A panel data analysis*. Borsa Istanbul Review 22-1 37e46.
28. Zimmermann J., Eber W. (2014) Consideration of risk in PPP projects. Journal Business, Management and Education 12(1): 30–46.